

Brüsszel, 2022.10.13.
COM(2022) 518 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Az uniós jog érvényesítése az eredményesen működő Európa érdekében

Az uniós jog érvényesítése az eredményesen működő Európa érdekében

I. BEVEZETÉS

Az Európai Unió a tagállamok közös értékein alapuló jogközösség, amely az uniós jog alkalmazásán és érvényesítésén, valamint a jogállamiság tiszteletben tartásán alapul. A jog a legalkalmasabb eszköz ahhoz, hogy a polgárok, a vállalkozások és a környezet számára konkrét eredményekre váltsuk az Unió előnyeit. Az uniós jog elsőbbségének elve a Szerződések előtti egyenlőség elvén alapul. Ez az elv egyenlő jogokat biztosít mindenki számára az egész EU-ban, vagyis az uniós jog rendelkezésének azonos jelentéssel kell bírniuk és azonosan kell azokat alkalmazni minden tagállamban. A jog az az alap, amelyre építve az EU optimálisan kihasználhatja a belső piac előnyeit, ösztönözheti a még inkább környezetbarát és digitális Európára való áttérést, valamint megvédheti és előmozdíthatja értékeinket, a hatékony igazságügyi együttműködést és Uniónk biztonságát. Ezért a szabályokon alapuló rend, ami a méltányosság, a demokrácia és az alapvető jogok érvényesülésének előfeltétele, központi szerepet játszik az Európa és világ jövőjére vonatkozó uniós elképzelésekben. A Bizottság készen áll arra, hogy fokozza az emberi jogok, az alapvető szabadságok és a jogállamiság előmozdítására és megőrzésére irányuló tevékenységét. A legfontosabb munkafolyamatok, mint például az éves jogállamisági jelentések¹, az európai demokráciáról szóló cselekvési terv², valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: a Charta) végrehajtására irányuló új stratégia³ hatására összességében véve sokkal intenzívebbé vált az EU jogi és demokratikus alapjainak megszilárdításra irányuló tevékenység.

Az uniós jog érvényesítése központi szerepet játszik e cél elérésében. A Bizottságnak ez az egyik legfontosabb feladata, mivel a tagállamok által aláírt uniós Szerződések a Bizottságra ruházzák a Szerződések és a tágabb értelemben vett uniós jog „őrének”⁴ a szerepét. Ez az átfogó szerep központi felelősséget ró a Bizottságra a jogérvényesítés tekintetében. E szerep betöltésének egyik legfontosabb útja a tagállamokkal való együttműködés, valamint az uniós jog végrehajtásának és alkalmazásának nyomon követése. Ez a közlemény részletesebben ismerteti, hogy a Bizottság hogyan teljesíti ezt a feladatot az uniós jogszabályok kidolgozása, a nemzeti jogba való átültetése, végrehajtása és gyakorlati alkalmazása során. Hasonlóan ahhoz, ahogy a Bizottság elsősorban a problémák felmerülésének megelőzésével igyekszik megóvni a jogállamiságot, az uniós jog érvényesítésének is az a legjobb módja, ha először is megelőzzük a jogsértések bekövetkezését. A Bizottság és a tagállamok közötti napi szintű együttműködés elengedhetetlen ahhoz, hogy minél hamarabb elérjük a jogszabályok betartását. Végül soron azonban az uniós jog megsértésének rendezéséhez gyakran szükség

¹ A Bizottság közleménye: „2022. évi jogállamisági jelentés – A jogállamiság helyzete az Európai Unióban” COM(2022) 500 final.

² A Bizottság közleménye az Európai Demokráciára vonatkozó cselekvési tervről, COM(2020) 790 final.

³ A Bizottság közleménye: „Az Alapjogi Charta EU-n belüli alkalmazásának megerősítésére irányuló stratégia”, COM(2020) 711 final.

⁴ Az Európai Unióról szóló szerződés 17. cikke.

van kötelezettségszegési eljárásokra, így azt a lehetőséget is kell használni, hogy az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) elé utaljuk egyes tagállamok ügyét.

A hatékony jogérvényesítés biztosítja, hogy az uniós polgárok és vállalkozások a lehető leghamarabb részesülhessenek a közösen elfogadott szabályok előnyeiből, és számíthassanak arra, hogy alapvető jogaikat mindenkor tiszteletben tartják, függetlenül attól, hogy hol élnek vagy dolgoznak az EU-ban. A Bizottság ezért már a korai szakaszban támogatja a tagállamokat az uniós szabályok jogrendjükbe való beillesztésében annak érdekében, hogy az uniós jogot kezdettől fogva helyesen hajtsák végre és alkalmazzák. Ezzel magyarázható az is, hogy a kötelezettségszegési eljárások száma önmagában véve miért nem feltétlenül ad megfelelő képet a Bizottság jogérvényesítési erőfeszítéseiről, amelyek célja a jogsértések bekövetkezésének elkerülése, bekövetkezésük esetén pedig azok lehető leggyorsabb megszüntetése.

A Bizottságon és a nemzeti kormányokon kívül más szereplők is lényeges szerepet játszanak az uniós jog hatékony alkalmazásában. Egy részük hivatalos szerepet tölt be, mint például a nemzeti bíróságok, a nemzeti versenyhatóságok és szabályozó hatóság vagy az olyan állami hatóságok, mint a fogyasztóvédelmi vagy a független adatvédelmi felügyeleti hatóságok. A civil társadalom és magánszemélyek is segítenek felhívni a figyelmet az esetleges jogsértésekre és azok orvoslásának szükségességére.

Ez a közlemény bemutatja, hogy a Bizottság hogyan mélyítette el és fejlesztette tovább a jogérvényesítéssel kapcsolatos tevékenységét az uniós jog minden tagállamban egységes érvényesítése és azoknak a konkrét előnyöknek a maximális megvalósítása érdekében, amelyeket a végrehajtási és jogérvényesítési tevékenység hozhat az uniós polgárok mindennapi életében⁵.

II. AZ UNIÓS JOG ELŐNYEINEK KIHASZNÁLÁSA

A polgárok és a vállalkozások számítanak arra, hogy a közösen elfogadott uniós szabályokat gyorsan és helyesen hajtják végre, illetve ültetik át a nemzeti jogba, és azokat a tagállamok teljes körűen alkalmazzák. Az uniós szabályok érvényesítése elengedhetetlen az uniós szakpolitikák megvalósításához, és a szakpolitikai döntéshozatal elválaszthatatlan részét képezi. Az uniós jogszabályok olyan körülmények között jönnek létre, amelyek során értékelik a meglévő nemzeti és uniós jogszabályokat, konzultálnak a nyilvánossággal, és megvizsgálják a környezeti, társadalmi és gazdasági hatásokat⁶. Elfogadásuk az Európai Parlament és a Tanács részvételével zajló inkluzív és átlátható jogalkotási folyamat eredménye, így a politikusok és a politikai döntéshozók beleszólhattak abba, hogy az elfogadni tervezett jogszabályokat hogyan hajtják végre a gyakorlatban. Ahhoz, hogy az

⁵ Ez a közlemény a Bizottság panaszokkal és kötelezettségszegésekkel kapcsolatos fellépésének működési keretét és szabályait meghatározó korábbi közleményekre épül, és nem helyettesíti azokat. Lásd különösen a Bizottság „Uniós jog: jobb eredmények elérése a jobb alkalmazás révén” című közleményét (C(2016)8600), (a továbbiakban: a 2016. évi közlemény).

⁶ A minőségi jogalkotásra vonatkozó 2021. november 3-i iránymutatás szerint: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_en

elfogadott jogi aktusok elérjék a kívánt hatást, azokat valamennyi tagállamban teljes körűen, helyesen, egységesen és időszerűen kell alkalmazni.

Annak lehetővé tétele, hogy a polgárok az EU-n belül bárhol dolgozhassanak és végezzenek üzleti tevékenységet

A **szakmai képesítések kölcsönös elismerésére** vonatkozó uniós szabályok megkönnyítik a szakemberek számára, hogy Unió-szerte szolgáltatásokat nyújtsanak, egyúttal fokozott védelmet biztosítanak a fogyasztók számára. A tagállamok azonban következetlenül hajtották végre ezeket a szabályokat, és így egyes tagállamokban nehezebb eljárást alkalmaznak a munkavállalókra és az önálló vállalkozókra. A kötelezettségszegési eljárások eredményeként a tagállamok módosították jogszabályaikat, biztosítva, hogy a polgárok és a vállalkozások részesülhessenek e szabályok előnyeiből. Emellett az egységes piac szabályainak érvényesítésével foglalkozó munkacsoportban folytatott együttműködést követően a tagállamok 217 szakmát töröltek azon szakmák jegyzékéből, amelyek esetében előzetes ellenőrzésre volt szükség, és ezzel megkönnyítették a munkavállalók számára a szolgáltatásnyújtást az érintett tagállamokban.

A tagállamok nemzeti **szociális biztonsági rendszereinek** jobb összehangolása szintén segíti a polgárokat a szabad mozgáshoz való joguk hatékony gyakorlásában. A munkavállalók szabad mozgásának védelme és a szociális biztonsági rendszerek összehangolása érdekében a Bizottság eljárást indított két tagállammal szemben, amelyek alacsonyabb összegű családi ellátásokat nyújtanak az ott dolgozó uniós polgároknak, ha gyermekeik olyan tagállamban élnek, ahol a megélhetési költségek alacsonyabbnak tekinthetők. Az egyik ilyen ügyben a Bíróság már megerősítette a Bizottság álláspontját, kimondva, hogy jogellenes a családi ellátásoknak a kedvezményezett gyermekek lakóhelye szerinti állam szerinti kiigazítása.

A **SOLVIT** határokon átnyúló problémák megoldására szolgáló együttműködési mechanizmusa lehetővé teszi az uniós jog esetleges megsértésének korábbi azonosítását, és képes azonnali jogvédelmet biztosítani az érintett vállalkozások vagy magánszemélyek számára. A mechanizmus olyan gyakorlati problémákat és akadályokat kezel, amelyekkel a polgárok akkor szembesülnek, amikor más tagállamokban dolgoznak, élnek vagy folytatnak üzleti tevékenységet⁷. A SOLVIT-hálózatot alkotó nemzeti hatóságok együttműködnek az uniós szabályok alkalmazása során, és széles körben igénybe veszik a Bizottság által nyújtott segítséget és szakértelmet⁸. A nemzeti SOLVIT-központok nemcsak számos egyedi helyzetre találnak megoldást, hanem segítenek az uniós jog alkalmazásával kapcsolatos strukturális problémák azonosításában és kezelésében is⁹.

⁷ A Bizottság ajánlása (2013.9.17.) a SOLVIT működését meghatározó elvekről, C(2013) 5869 final.

⁸ Bizottsági szolgálati munkadokumentum: „SOLVIT’s Helping Hand in the Single Market: celebrating 20 years” (20 éves a belső piac működését segítő SOLVIT), SWD(2022) 325 final.

⁹ https://ec.europa.eu/solvit/index_hu.htm

A meg nem felelés költséges dolog. Jelentheti azt, hogy az alapvető jogok védelme késedelmesen vagy szűkebb körben biztosított, ami aláássa a jogok, például az egyenlő bánásmódhoz és a szabad mozgáshoz való jog érvényesülését. Jelentheti a polgárookra és a vállalkozásokra nehezedő terhek állandósulását. Jelentheti a környezeti károk tartóssá válását. Jelentheti azt is, hogy gyengül vagy késedelmet szenved a fogyasztók, illetve a munkavállalók, vagy a menedékkérők védelme. Különösen a határokat átívelően dolgozó vagy utazó, vagy a határokat más célból átlépő személyekre van hatással¹⁰, akiknek az uniós jog alkalmazásának módjától függően eltérő szabályokhoz kell igazodniuk. Az uniós szabályok helytelen alkalmazása ezenkívül torzítja a versenyt az egységes piacon, aláásva a vállalkozások Unió-szerte egyenlő versenyfeltételeit.

Amennyiben a tagállamok az egységes piacon belüli akadályok létrehozásával vagy túrésével megsértik az uniós szabályokat, hogy előnyöket biztosítsanak a vállalkozásoknak, a lehetséges előnyök gyakran csak igen rövid távúak, a vállalkozásokra gyakorolt tartós hatások viszont sokkal károsabbak lehetnek, ami lényegesen megnehezíti valamennyi vállalkozás számára, hogy kihasználja az egységes piac által kínált lehetőségeket¹¹.

A szabályok helytelen vagy hiányos alkalmazásának költségei

Az **egységes piacon** meglévő akadályok sok esetben az uniós szerződések és jogszabályok helytelen vagy hiányos alkalmazásának tudhatók be¹². Ez különösen a kkv-kat és az induló vállalkozásokat érinti, mivel az adminisztratív terhek és a bonyolult szabályozás elsősorban rájuk van hatással, különösen amikor az egységes piacon belül határokon átnyúló üzleti tevékenységet folytatnak. A szabályok helytelen alkalmazása az egységes piac által kínált méretgazdaságosságot is akadályozza, ami hátrányosan befolyásolja a fogyasztók érdekeit. A következtelen szabályok különösen a határrégiókra nézve károsak¹³.

A **versenyszabályok** szigorú érvényesítése elengedhetetlen ahhoz, hogy a vállalkozások és a fogyasztók kiaknázhassák az egységes piac előnyeit. E szabályok helyes alkalmazásának elmulasztása aláássa a vállalkozások egyenlő versenyfeltételeit, és ennek következtében a fogyasztók áremelkedést és a választék szűkülését tapasztalhatják.

Az EU **környezetvédelmi politikájának** és jogszabályainak a végrehajtása nemcsak az egészséges környezet fenntartásához szükséges, hanem a gazdasági növekedés, a munkahelyteremtés és a versenyképesség terén is új lehetőségeket teremt. Az uniós

¹⁰ Például az oktatás, az egészségügy, a kulturális és egyéb szabadidős tevékenységek stb. terén.

¹¹ A Bizottsági közleménye: „Az egységes piaci szabályok végrehajtásának és érvényesítésének javítására vonatkozó hosszú távú cselekvési terv”, COM(2020) 94 final.

¹² A Bizottság közleménye: „A belső piaci akadályok azonosítása és kiküszöbölése”, COM(2020) 93 final.

¹³ A Bizottság jelentése: „Az EU határrégiói: az európai integráció élő laboratóriumai”, COM(2021) 393 final, valamint a Bizottság közleménye: „A növekedés és a kohézió előmozdítása az EU határrégióiban”, COM(2017) 534 final.

környezetvédelmi jog maradéktalan végrehajtásával évente mintegy 55 milliárd eurónyi, elsősorban egészségügyi és közvetlen környezeti költség volna elkerülhető¹⁴.

Az új uniós adószabályok gyors végrehajtásából származó előnyök

Az egyenlőbb versenyfeltételek megteremtésére és a héaszabályok egyszerűsítésére irányuló munka részeként 2021-ben hatályba léptek az **e-kereskedelemre vonatkozó új hozzáadottértékadó-szabályok**. Az online értékesítők mostantól regisztrálhatnak egy elektronikus portálon („egyablakos ügyintézés”), ahol eleget tehetnek az EU-n belüli teljes értékesítésre vonatkozó valamennyi héakötelezettségüknek. A Bizottság a tagállamoknak és az érdekelt feleknek egyaránt támogatást és iránymutatást nyújtott az új szabályokkal kapcsolatban. Ez elősegítette az e-kereskedelemre vonatkozó új héaszabályok zökkenőmentes végrehajtását, valamint 8,8 milliárd EUR összegű héabevétel (ebből 700 millió EUR új héabevétel) beszedését¹⁵ az új portálon keresztül, továbbá azt, hogy 100 000 online értékesítő regisztráljon az elektronikus platformon.

Az uniós szabályok teljes körű és következetes tagállami alkalmazása fontos a jogbiztonság, valamint a polgárok és a vállalkozások által a nemzeti intézményekbe és az EU egészébe vetett bizalom szempontjából is. Ez különösen igaz a közös értékeinkre, az alapvető jogokra, a jogállamiságra, a négy alapvető uniós szabadságra és az egységes piac működésére. Az egyenlőségközpontú Unió megteremtésére való törekvés sikeréhez kiemelten fontos, hogy az EU egész területén tiszteletben tartsák az egyenlőséget és a megkülönböztetésmentességet, továbbá hogy a polgárok ugyanolyan szintű jogvédelemben részesüljenek, bárhol is élnek az EU-ban.

Az uniós polgárság védelme

Az elmúlt években komoly aggodalomra adtak okot egyes tagállamok befektetői állampolgársági programjai. Az állampolgárság – és ezáltal az uniós polgárság – előre meghatározott kifizetés ellenében és az érintett tagállamokkal való tényleges kapcsolat nélkül történő szisztematikus megadása sérti az uniós polgárság koncepcióját, valamint a lojális együttműködés elvét. Emellett komoly biztonsági, pénzmosási, adókijátszási és korrupciós kockázatokat is jelent. A Bizottság úttörő jellegű kötelezettségszegési eljárást indított két tagállammal szemben, határozottan kiállva amellett, hogy az uniós polgárság nem vásárolható meg, és hogy valamennyi meglévő befektetői állampolgársági programot haladéktalanul meg kell szüntetni, és egyikük ügyében végül a Bírósághoz fordult. Emellett a Bizottság kapcsolatot tartott egy másik tagállammal, amely időközben megszüntette

¹⁴ Erről az adatról további magyarázat található az „[Update of the costs of not implementing EU environmental law](#)” (Naprakész adatok az uniós környezetvédelmi jogszabályok végrehajtásának elmaradásával összefüggő költségekről) című tanulmányban, COWI és Eunomia, 2019.

¹⁵ A portál működésének első hat hónapjára érvényes adatok ([New EU VAT rules for e-commerce: Updated revenue figures point to a successful implementation \(europa.eu\)](#)). (Az elektronikus kereskedelemre vonatkozó új uniós héaszabályok: A naprakésszé tett bevételi adatok sikeres végrehajtást jeleznek (europa.eu)).

befektetői állampolgársági programját.

Az egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség fenntartása

Az emberi méltóság tiszteletben tartása és az egyenlőség az EU alapvető értékei, amelyeket az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikke rögzít. Ezek az értékek nem pusztán etikai normák, hanem a Chartába¹⁶ és az uniós jog általános elveibe foglalt alapvető jogok. A Bizottság lépéseket tett az LMBTIQ-személyek jogainak védelme érdekében, és egy tagállammal szemben végül a Bírósághoz fordult az olyan nemzeti jogszabályok miatt, amelyek szexuális irányultságuk és nemi identitásuk alapján különbséget tesznek az emberek között.

Ami a nemek közötti egyenlőséget és különösen a szociális biztonságot illeti, a Bizottság lépéseket tett egy tagállam ellen nyugdíjtörvénye miatt, amely közvetetten hátrányosan megkülönbözteti a nőket a nyugdíjjogosultság megszerzéséhez szükséges járulékfizetési időszak kiszámításakor.

A tömegtájékoztatás szabadságának védelme

A tömegtájékoztatás szabadságának és a szólásszabadságnak a garantálása a nyitott, demokratikus és fenntartható digitális társadalom alapja. A médiaszolgáltatók számára lehetővé kell tenni, hogy megkülönböztetésmentes, arányos és objektíven indokolt feltételek mellett férjenek hozzá a piachoz, és így az Európai Unió egész területén szabadon és függetlenül működhessenek. A Bizottság eljárást indított a Bíróság előtt egy tagállam ellen a belső piaci távközlési szabályok és a Chartában rögzített szólásszabadság megsértése miatt.

A legális migráció és a harmadik országbeli állampolgárokkal való egyenlő bánásmód támogatása

A harmadik országokból érkező tehetségek vonzása ugyanakkor gazdagítja társadalmunkat, és előnyös gazdaságaink számára. Az uniós szabályok a harmadik országok állampolgárainak bizonyos kategóriái esetében közös beutazási és tartózkodási feltételeket, több területen pedig az uniós polgárokkal egyenlő bánásmódot írnak elő. A Bizottság több tagállammal szemben is lépéseket tett azért, mert indokolatlan akadályokat gördítettek a harmadik országbeli állampolgárok munkavállalása és önálló vállalkozói tevékenységének folytatása elé. A Bizottság kötelezettségszegési eljárásokat is indított az uniós engedélyek feldolgozásával összefüggő túlzott terhek miatt¹⁷. Ennek eredményeként több tagállam módosította nemzeti jogszabályait, hogy azok megfeleljenek az uniós jognak, megkönnyítve és vonzóbbá téve az Európában való tartózkodást és munkavállalást a képzett harmadik országbeli állampolgárok számára.

A rasszizmus, az idegengyűlölő gyűlöletbeszéd és a gyűlölet-bűncselekmények

¹⁶ A megkülönböztetésmentességhez való jogot a Charta rögzíti, amely bármilyen alapon történő megkülönböztetést tilt.

¹⁷ https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/legal-migration-and-integration/work/single-permit-work_en

elleni küzdelem

A gyűlöletbeszéd és a gyűlölet-bűncselekmények nemcsak az érintett egyéneknek és a társadalom egészének ártanak, hanem a legfontosabb uniós értékeket is támadják. A hatékony jogérvényesítés kulcsa a gyűlöletbeszéd és a gyűlölet-bűncselekmények elleni küzdelemről szóló 2008. évi kerethatározat fokozott végrehajtása¹⁸. A Bizottság eltökélt szándéka, hogy gondoskodjon a gyűlöletbeszéd és a gyűlölet-bűncselekmények tényleges bűncselekménnyé nyilvánításáról, és ez a stratégia jelentős előrelépést eredményezett a tagállami végrehajtás terén. E tekintetében az EU rasszizmus elleni cselekvési terve visszaigazolta a Bizottság azon szándékát, hogy szükség esetén kötelezettségszegési eljárást folytasson¹⁹. Miután 2020-ban és 2021-ben számos kötelezettségszegési eljárás kezdődött, több tagállam megindította a jogszabályai módosítására irányuló eljárást, vagy már új jogszabályi változtatásokat fogadott el. Például az egyik tagállamban elfogadott módosítások megerősítik a gyűlöletbeszéd és a gyűlölet-bűncselekmények bűncselekménnyé nyilvánítását és büntetőeljárás alá vonását, és javítják a kisebbségek e bűncselekményekkel szembeni védelmét.

Összefogás a terrorizmus ellen

A terrorcselekmények az Unió alapját képező alapvető szabadságok megsértésének egyik legsúlyosabb esetét jelentik. Az uniós tagállamokban elkövetett terrortámadások erőteljesen felhívják a figyelmet arra, hogy a rendőrségnek és az ügyészségnek jobb eszközökre van szüksége a terrorista bűncselekmények megelőzéséhez és leküzdéséhez. A terrorizmus elleni küzdelemről szóló 2017. évi irányelv²⁰ a terrorizmussal kapcsolatos tagállami büntető igazságszolgáltatási válaszlépések sarokköve, és a biztonsági uniós keretének alapvető része. A Bizottság eljárást indított több tagállam ellen azon jogi feltételek teljesülése érdekében, amelyek lehetővé teszik a nemzeti hatóságok számára a terrorveszéllyel kapcsolatos együttműködést és információcserét.

III. AZ UNIÓS JOG VÉGREHAJTÁSA ÉS ALKALMAZÁSA: EGYÜTTES ERŐFESZÍTÉS

A Bizottság felügyeli, hogy a tagállamok tiszteletben tartják-e az uniós jogot, és számos különféle eszközt alkalmaz az uniós jog helyes alkalmazásának előmozdítására és kikényszerítésére, beleértve a kötelezettségszegési eljárásokat is. A hatékony gyakorlati jogalkalmazáshoz és jogérvényesítéshez azonban sok más szereplőnek is hozzá kell járulnia. A jogszabályok érvényre juttatása úgy történik, hogy szoros együttműködés jön létre elsősorban a tagállamokkal, valamint a szakhatóságokkal, például a fogyasztóvédelmi, illetve az adatvédelmi hatóságokkal, a versenyjogi és szabályozó hatóságokkal, továbbá a nem

¹⁸ 2008/913/IB kerethatározat (2008. november 28.) a rasszizmus és az idegengyűlölet egyes formái és megnyilvánulásai elleni, büntetőjogi eszközökkel történő küzdelemről.

¹⁹ A Bizottság közleménye: „Egyenlőségközpontú Unió: az EU rasszizmus elleni cselekvési terve a 2020–2025-ös időszakra”, COM(2020) 565 final.

²⁰ (EU) 2017/541 irányelv (2017. március 15.) a terrorizmus elleni küzdelemről.

kormányzati szervezetekkel, a vállalkozásokkal és a nyilvánossággal. A rendszer hatékony működéséhez egyrészt a helyes jogalkalmazásért és -értékesítésért felelős nemzeti hatóságok maradéktalan elkötelezettségére, másrészt a nyilvánosság, a civil társadalom, a vállalkozások és más szereplők közreműködésére van szükség a lehetséges jogsértések azonosítása érdekében.

A **nemzeti bíróságok** az uniós jog alkalmazásakor uniós bíróságként járnak el, és különösen fontos szerepet játszanak a jogértékesítési láncban. Amennyiben a tagállamokon belül sérülnek az uniós polgárok vagy vállalkozások jogai, a hatékony bírói jogvédelem elvével összhangban biztosítani kell a polgárok számára a gyors és hatékony nemzeti jogorvoslathoz való hozzáférést²¹. Ezért a bíróságoknak független, pártatlan és a törvény által létrehozott szervezeteknek kell lenniük.

A tagállami bíróságoknak ugyanakkor jogában áll – és egyes esetekben akár kötelességük is –, hogy kérdésekkel forduljanak a Bírósághoz, ha nem biztosak abban, hogy hogyan kell értelmezni vagy alkalmazni az uniós jogot. A Bíróság elé terjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek révén folytatott párbeszéd nélkülözhetetlen az uniós jog elsőbbségének elve alapján megvalósuló egységes uniós jog-alkalmazás és a polgárok jogainak megóvása szempontjából²². A Bizottság szisztematikusan él azzal a jogával, hogy a Bíróság elé terjesztett valamennyi előzetes döntéshozatali eljárásban észrevételeket tegyen²³. Ha a Bíróság megállapítja az uniós jog megsértését, a kérdést előterjesztő bíróság az előtte folyamatban lévő konkrét ügyben köteles orvosolni az említett jogsértést.

Emellett a Bizottság nemcsak azt ellenőrzi, hogy az egyes tagállamok megfelelnek-e az ítéletnek, hanem azt is biztosítja, hogy az összes többi tagállam egységesen alkalmazza a Bíróság által meghatározott normákat. Ezért jelentős mértékben elősegítette az uniós jog határozottabb tagállamokbeli értékesítését, hogy az elmúlt időszakban nőtt az előzetes döntések²⁴ és az adott ügyekben tett bizottsági beavatkozások száma. A Bizottság továbbá kötelezettségzegési eljárásokat indított az uniós jog autonómiájának, elsőbbségének, hatékonyságának és egységes alkalmazásának elvét, valamint a Bíróság hatáskörének tiszteletben tartását érintő jogsértések miatt.

A Bizottság végrehajtja az európai igazságügyi képzési stratégiát²⁵, amely azt hivatott biztosítani, hogy az **igazságügyi szakemberek**, például a bírák, az ügyészek, az ügyvédek és

²¹ Az Európai Unióról szóló szerződés 19. cikke (1) bekezdésének második albekezdése és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke.

²² Az olyan nemzeti szabályok vagy gyakorlatok, amelyek akadályozzák az előzetes döntéshozatali eljárást, például azért, mert a bírakat fegyelmi felelősség terhelheti az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztése vagy a Bíróság által értelmezett uniós jog alkalmazása miatt, vagy azok az esetek, amikor megakadályozzák, hogy a nemzeti bíróságok elismerjék az uniós jog elsőbbségét, rendszerszintű hatással vannak az uniós jog értékesítésére.

²³ Versenyjogi és állami támogatási ügyekben a Bizottság rendszeresen segítséget nyújt, és beavatkozik a nemzeti bírósági eljárásokba.

²⁴ Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek száma az elmúlt 10 évben jelentős növekedést mutatott: 2021-ben 567 előzetes döntéshozatal iránti kérelem került előterjesztésre, szemben a 2010. évi 385-tel.

²⁵ A Bizottság közleménye: „A jogértékesítés biztosítása az EU-ban – A 2021 és 2024 közötti időszakra szóló európai igazságügyi képzési stratégia”, COM(2020) 713 final.

az igazságszolgáltatásban tevékenykedő más szakemberek ismerjék az uniós jogot és az uniós igazságügyi együttműködési eszközöket, továbbá megfelelő készségekkel rendelkezzenek ahhoz, hogy fenntartsák a jogállamiságot, és helyesen és következetesen alkalmazzák az uniós jogot országukban.

Az uniós adózási szabályok végrehajtásának előmozdítása az előzetes döntéshozatalba való beavatkozás révén

Az adózás területén az előzetes döntéshozatal lényeges módot jelent a Bizottság számára az uniós jog helyes alkalmazásának biztosítására.

A **közvetlen adózást** illetően az előzetes döntések azokkal a szabad mozgást gátló, határokon átnyúló konkrét akadályokkal foglalkoznak, amelyeket a nemzeti adórendszerek idéznek elő. A Bíróság például egy előzetes döntésben kimondta, hogy azoknak a polgároknak, akik másik tagállamban működő jótékonyági szervezetnek adományoznak pénzt, ugyanolyan adókedvezményben kell részesülniük, mintha saját tagállamukban hasonló jótékonyági szervezetnek juttatnának pénzt²⁶.

A **közvetett adózás** területén az előzetes döntések és az azt követő, a Bizottság és a tagállamok közötti párbeszéd arra késztették a tagállamokat, hogy módosítsák jogszabályaikat. Ez történt az egyik tagállam esetében a külföldi rendszámmal közlekedő járművek használata²⁷, egy másik tagállam esetében pedig a héaszabályokra vonatkozó korlátozó feltételek²⁸ tekintetében.

A **nemzeti parlamenteknek** szintén fontos szerepük van, nevezetesen együtt kell működniük a nemzeti kormányokkal az uniós irányelvek nemzeti jogba való átültetésére és bizonyos rendeletek nemzeti jogszabályok útján történő végrehajtására irányuló jogszabályok elfogadása terén. A Bizottság szigorú irányvonalat követ az irányelvek átültetésének elmulasztásával kapcsolatban; teljes mértékben kihasználja az EUMSZ 260. cikkének (3) bekezdése – a Lisszaboni Szerződés által bevezetett eszköz – által biztosított lehetőséget: a Bizottság automatikusan megindítja az ügyeket, és szisztematikusan pénzügyi szankciók kiszabását kéri a Bíróságtól, ha a tagállamok nem ültetik át időben az irányelveket. Ennek a megközelítésnek komoly hatása volt, és a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése óta több mint felével csökkent azoknak a közléselmaradással kapcsolatos ügyeknek a száma, amelyek esetében a Bizottságnak a Bírósághoz kellett fordulnia. Ugyanakkor továbbra is magas az amiatt indított kötelezettségszegési ügyek száma, hogy a tagállamok az uniós irányelvekben meghatározott határidőig nem közölték a Bizottsággal az átültető intézkedéseiket. A nemzeti jogalkotók fontos szerepet töltenek be annak biztosításában, hogy az átültetés időben történjen és teljes körű legyen: az átültető intézkedések Bizottságnak történő bejelentésekor a

²⁶. A Bíróság ítélete a C-318/07. sz. Perche ügyben.

²⁷ A Bíróság ítélete a C-274/20. sz., GN és WX kontra Prefettura di Massa Carrara – Ufficio Territoriale del Governo di Massa Carrara ügyben.

²⁸ A Bíróság ítélete a C-335/19. sz., Sp. k. kontra Minister Finansów ügyben.

tagállamoknak egyértelműen és átláthatóan ki kell fejteniük, hogyan ültették át az irányelv egyes rendelkezéseit²⁹.

Az uniós jog érvényesítésében fontos szerepet játszó **egyéb fontos szervek** közé tartoznak az ágazati szabályozó, ellenőrző és végrehajtó szervek, a nemzeti és regionális felügyeleti hatóságok, az ügyészségek, a nemzeti ombudsmanok és az egyenlőséggel foglalkozó szervek. A Bizottság az összeférhetetlenséget, a függetlenséget³⁰ és az érintett hatóságok személyi állományát vizsgáló jogérvényesítési intézkedéseivel annak biztosítására törekszik, hogy a nemzeti hatóságok megfelelő eszközökkel rendelkezzenek és képesek legyenek ellátni feladataikat. A Bizottság emellett technikai és pénzügyi támogatással, a strukturális reformokat alátámasztó szakértelemmel³¹, valamint szakképzési programokkal³² aktívan támogatja a tagállamok végrehajtási erőfeszítéseit. A Bizottság például vissza nem térítendő támogatást nyújtott a nemzeti adatvédelmi felügyeleti hatóságoknak, hogy segítse az általános adatvédelmi rendelet érvényesítésével kapcsolatos munkájukat³³. A Bizottság emellett kötelezettségszegési eljárásokat indított a tagállamokkal szemben e hatóságok függetlenségének, és az említett rendelet megsértésének szankcionálásához szükséges hatásköreinek biztosítása érdekében.

A konkrét uniós kezdeményezések határokon átnyúló jogorvoslati mechanizmusok – például a SOLVIT, a kis értékű követelések európai eljárása vagy az európai online vitarendezés – biztosításával is segítséget nyújtanak. A pénzügyi ágazatban a három európai felügyeleti hatóság³⁴ hatáskörrel rendelkezik arra, hogy az uniós jog végrehajtása során elfogadott nemzeti rendelkezések konvergenciájának értékelése céljából felülvizsgálja az illetékes nemzeti hatóságok tevékenységét. Hatáskörrel rendelkeznek továbbá arra, hogy vizsgálatot folytassanak és intézkedéseket hozzanak abban az esetben, ha az illetékes nemzeti hatóságok nem tesznek eleget az uniós jog szerinti kötelezettségeiknek. Ez hozzájárul annak biztosításához, hogy az uniós jogot következetesen és hatékonyan alkalmazzák a pénzügyi ágazatban.

²⁹ A C-543/17. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítéletében a Bíróság egyértelművé tette, hogy a tagállamok kötelesek kellően egyértelmű és pontos tájékoztatást nyújtani a Bizottságnak arról, hogy a nemzeti jog mely rendelkezései ültetik át az irányelvet.

³⁰ Ez a helyzet például az energiaiparban működő nemzeti szabályozó hatóságok függetlensége esetében, amely a harmadik energiacsomag egyik alapelve, és elengedhetetlen a hatékony fogyasztóvédelem biztosításához is, amint azt a Bíróság is megerősítette (C-718/18. sz., Bizottság kontra Németország ügy).

³¹ Például a technikai támogatási eszközzel és a TAIEX-EIR tapasztalatcserén alapuló eszközzel.

³² A Bizottság például kidolgozott egy uniós környezetvédelmi jogi képzési csomagot (https://ec.europa.eu/environment/legal/law/training_package.htm).

³³ (EU) 2016/679 rendelet (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet).

³⁴ Európai Bankhatóság (EBH), Európai Értékpapír-piaci Hatóság (ESMA) és Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság (EIOPA).

Az Európai Fogyasztói Központok³⁵ szerepe a fogyasztóvédelmi jog érvényesítésében

Az **Európai Fogyasztói Központok** nélkülözhetetlenek a fogyasztóvédelmi jog esetleges széles körű megsértésének felderítéséhez és az ellene való fellépéshez. Ez olyan intézkedésekre is kiterjed, amelyek biztosítják, hogy az online szálláshely-foglalási rendszerek mentesek legyenek az olyan manipulatív technikáktól, mint a rangsorolás rejtett szponzorálása, a felhasználókra gyakorolt indokolatlan időbeli nyomás, vagy a kedvezmények megtévesztő bemutatása.

A vezető szálláshely-foglalási platformok 2020-ban a **Bizottsággal és a nemzeti hatóságokkal folytatott párbeszédet** követően megváltoztatták az ajánlatok, kedvezmények és árak fogyasztóknak történő bemutatásának módját, hogy a felhasználók az uniós fogyasztóvédelmi jog követelményeivel összhangban megalapozott összehasonlításokat végezhesenek. Idetartozik annak elkerülése, hogy egy ajánlatot időben korlátozottként mutassanak be, ha ugyanaz az ár később is elérhető maradna, valamint annak pontosítása, hogy hogyan rangsorolják az eredményeket. Egy hasonló párbeszéd eredményeként az egyik jelentős online piactér 2022-ben összhangba hozta a leiratkozással kapcsolatos gyakorlatát az uniós fogyasztóvédelmi szabályokkal. Ez a korábbinál sokkal inkább megkönnyíti a fogyasztók számára, hogy leiratkozzanak a prémium szolgáltatásokról, mindössze kétszer rá kell kattintaniuk a jól látható és egyértelmű parancsgombra.

A kkv-k fogyasztóvédelmi jogi képzése

A Consumer Law Ready³⁶ projekt az egész Unióra kiterjedő és a kis- és középvállalkozásoknak szóló fogyasztóvédelmi jogi képzési program. A tagállamonként kijelölt vezető oktató köztes szereplőknek nyújt képzést, és ezt követően ők képzik a kkv-kat. Ez hozzá fog járulni a jogsértések minimalizálásához és az uniós fogyasztóvédelmi jog működési módjával kapcsolatos ismeretek terjesztéséhez.

IV. INTELLIGENS JOGÉRVÉNYESÍTÉS – AZ UNIÓS JOG MEGSÉRTÉSÉNEK KEZDETTŐL FOGVA TÖRTÉNŐ MEGELŐZÉSE

A kötelezettségszegések bekövetkezésének megelőzése és elkerülése érdekében a Bizottság már az uniós jogszabályokra irányuló javaslatok kidolgozásakor mérlegeli a végrehajtási és érvényesítési kérdéseket. A Bizottság a nemzeti közigazgatási szervekkel együttműködve

³⁵ Az Európai Fogyasztói Központok Hálózata (ECC NET) az uniós fogyasztóvédelmi jogszabályok érvényesítéséért felelős nemzeti hatóságokat kapcsolja össze (https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/resolve-your-consumer-complaint/european-consumer-centres-network-ecc-net_en). Az e területen folytatott együttműködés az olyan különféle területeken alkalmazandó fogyasztóvédelmi szabályokra terjed ki, mint a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok, az e-kereskedelem, a területi alapú tartalomkorlátozás, a szervezett társasutazások, az online értékesítés és az utasjogok.

³⁶ <http://www.consumerlawready.eu/>

végrehajtási stratégiákat³⁷ dolgoz ki, amelyek elősegítik az uniós jogszabályok átültetése és alkalmazása során a tagállamok előtt álló legfontosabb kihívások azonosítását, és annak meghatározását, hogy a Bizottság milyen eszközöket használhat a szabályok betartásának támogatására.

A tagállamok segítése a végrehajtásra való felkészülésben

Az **egészségügyi technológiaértékelésről szóló rendelet**³⁸ célja, hogy javítsa az uniós betegek hozzáférését az egészségügy területén alkalmazott innovatív technológiákhoz, például a gyógyszerek és orvostechikai eszközök vonatkozásában. A Bizottság gördülő tervet³⁹ tett közzé, hogy az említett jogszabály alkalmazásának 2025-ös megkezdésétől fogva támogassa a nemzeti hatóságokat, az egészségügyitechnológia-fejlesztőket és az érdekelteket annak végrehajtásában.

Az újonnan elfogadott uniós jogszabályok eltérő értelmezésének megelőzése és a meglévő szabályok egységes értelmezésének előmozdítása érdekében a Bizottság gyakorlati iránymutatást⁴⁰ nyújt a tagállamoknak, a vállalkozásoknak, az érdekelteknek és a nyilvánosságnak az uniós jog egyes vonatkozásainak értelmezéséről és alkalmazásáról.

Ez az iránymutatás öltheti például az uniós jog értelmezésére és alkalmazására vonatkozó iránymutatás vagy az interneten közzétett, „Gyakran ismételt kérdések” című dokumentum formáját. Valamennyi főbb szakpolitikai területen sor került ilyen dokumentumok kibocsátására. A Bizottság különösen annak érdekében alkalmaz iránymutatásokat, hogy általában közvetlenül az adott jogi aktus elfogadásától fogva segítse a tagállamokat az irányelvek átültetési folyamatában és a rendeletek alkalmazásában, valamint hogy megszilárdítsa a Bíróság ítélkezési gyakorlatát⁴¹.

A jogszabályok gyakorlati alkalmazását segítő bizottsági iránymutatás

A **szerzői jogi irányelv**⁴² 17. cikkének alkalmazására vonatkozó bizottsági iránymutatás elősegíti a tartalmegosztó platformokra vonatkozó új szabályok tagállamok közötti következetes alkalmazását. Az iránymutatás olyan gyakorlati dokumentum, amelynek célja, hogy tisztázza a felhasználók és a jogosultak helyzetét azzal kapcsolatban, hogy mely dokumentumok tölthetők fel a szerzői jog jogosultjának hozzájárulása nélkül, és melyek nem, valamint pontosítsa, hogy a platformoktól mikor kérhető a felhasználók által feltöltött

³⁷ A minőségi jogalkotásra vonatkozó iránymutatás, 2021.11.3., https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_en

³⁸ (EU) 2021/2282 rendelet (2021. december 15.) az egészségügyi technológiaértékelésről.

³⁹ https://health.ec.europa.eu/system/files/2022-05/hta_htar_rolling-plan_en.pdf

⁴⁰ Az uniós jog végleges és hiteles értelmezését kizárólag a Bíróság biztosíthatja.

⁴¹ A Bizottság például több általános értelmező iránymutatást dolgozott ki a természetvédelmi irányelvekkel kapcsolatban: https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm

⁴² (EU) 2019/790 irányelv (2019. április 17.) a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról.

tartalmak eltávolítása vagy felülvizsgálata.

A **mobilitási csomag**⁴³ elfogadását követően a Bizottság útmutatókat bocsátott ki „Gyakran ismételt kérdések” című dokumentum, valamint egyes új szabályok – különösen a járművezetési időre⁴⁴, a járművezetők kiküldetésére⁴⁵, az intelligens menetíró készülékekre⁴⁶, valamint a járműnek a telephelyre való visszavitelével kapcsolatos kötelezettsége⁴⁷ vonatkozó szabályok – értelmezéséről szóló iránymutató feljegyzések formájában, hogy segítséget nyújtson az érdekelteknek e szabályok helyes alkalmazásához, a tagállamoknak pedig azok átültetéséhez és következetes érvényesítéséhez.

A Bizottság számos egyéb *találkozókra épülő eszközt*, például bizottságokat, hálózatokat, szakértői csoportokat és munkaértekezleteket is alkalmaz, hogy előmozdítsa az uniós jog hatékony végrehajtását valamennyi szakpolitikai területen. Ezekben a csoportokban a tagállamok megoszthatják a bevált gyakorlatokat, és megvitathatják az uniós jogszabályok alkalmazása során felmerülő problémákat. A Bizottság pedig már korai szakaszban azonosíthatja a végrehajtással kapcsolatos nehézségeket, és kidolgozhatja a lehetséges korrekciós intézkedéseket, ideértve a hatékonyabb és eredményesebb végrehajtást támogató informatikai eszközök alkalmazását is. A jogalkalmazás és a jogérvényesítés javításának egyik legfontosabb fóruma az egységes piac szabályainak érvényesítésével foglalkozó munkacsoport, amelyet az Európai Tanács iparpolitikáról szóló 2020. évi következtetési nyomán hoztak létre⁴⁸. A munkacsoport tevékenységének az a legfontosabb eleme, hogy megvizsgálja az egységes piac szabályainak érvényesítése előtt álló akadályokat, és gyakorlati megoldásokat dolgoz ki azokra.

Az egységes piaci akadályok kialakulásának megelőzése

Az **egységes piac átláthatóságáról szóló irányelv**⁴⁹ arra kötelezi a tagállamokat, hogy a **nemzeti műszakiszabály-tervezetekről** azok elfogadása előtt értesítsék a Bizottságot annak érdekében, hogy elkerülhető legyen az egységes piaci akadályok kialakulása. Az említett értesítési mechanizmus nyomán az információcsere, a párbeszéd és az

⁴³ https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/road/mobility-package-i_en

⁴⁴ 561/2006/EK rendelet (2006. március 15.) a közúti szállításra vonatkozó egyes szociális jogszabályok összehangolásáról.

⁴⁵ (EU) 2020/1057 irányelv (2020. július 15.) a közúti szállítási ágazatban dolgozó járművezetők kiküldetésére vonatkozó különös szabályoknak a 96/71/EK irányelv és a 2014/67/EU irányelv tekintetében való meghatározásáról.

⁴⁶ 165/2014/EU rendelet (2014. február 4.) a közúti közlekedésben használt menetíró készülékekről.

⁴⁷ 1071/2009/EK rendelet (2009. október 21.) a közúti fuvarozói szakma gyakorlására vonatkozó feltételek közös szabályainak megállapításáról.

⁴⁸ https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/single-market-enforcement-taskforce_en

⁴⁹ (EU) 2015/1535 irányelv (2015. szeptember 9.) a műszaki szabályokkal és az információs társadalom szolgáltatásaira vonatkozó szabályokkal kapcsolatos információszolgáltatási eljárás megállapításáról (amely kodifikálja a 98/34/EK irányelvet).

együttműködés pozitív gyakorlata alakult ki tagállamok és a Bizottság között, valamint a tagállamok között. A mechanizmus keretében a bevált gyakorlatokat is megosztják a műszaki szabályokkal kapcsolatos közös problémák megoldása érdekében, különösen az olyan újonnan szabályozott ágazatokban, mint a digitális szolgáltatások és az új technológiák. A mechanizmus nemcsak az uniós jogot sértő új szabályok elkerülése terén sikeres, hanem a kölcsönös elismerés elvének alkalmazását is elősegíti.

A szolgáltatások területén a szolgáltatási irányelven⁵⁰ alapuló értesítési eljárás célja, hogy megelőzze az indokolatlan szabályozási akadályok kialakulását az egységes piacon. A Bizottság aktívan ösztönzi a szolgáltatásokkal kapcsolatos tagállami intézkedések átláthatóságát, és folyamatos erőfeszítéseket tesz az említett értesítési eljárás hatékonyságának növelése érdekében.

Az **arányossági tesztről szóló irányelv** egy további olyan eszköz, amely megakadályozza új akadályok kialakulását a szellemi szabadfoglalkozások egységes piacán. A szellemi szabadfoglalkozásokra vonatkozó új nemzeti szakmai szabályozásokat elfogadásuk előtt alapos értékelésnek kell alávetni, és bizonyítani kell azok arányosságát.

Együttműködés a tagállamokkal a jogérvényesítés javítása érdekében

A web-akadálymentesítési irányelvvel foglalkozó szakértői csoportot (WADEX)⁵¹ azért hozták létre, hogy segítse a Bizottságot a **web-akadálymentesítési irányelv**⁵² végrehajtásában, és fórumként szolgáljon a web-akadálymentesítéssel kapcsolatos bevált gyakorlatok és tapasztalatok tagállamok közötti cseréjéhez. 2020 és 2022 között havonta webináriumokat tartottak, amelyek segítettek elérni, hogy a tagállamok közös megközelítést kövessenek, és hogy időben és ténylegesen benyújtsák a weboldalak és mobilalkalmazások nyomon követéséről szóló első tagállami jelentéseket. E jelentések szerint a tagállamok ebben az időszakban több mint 10 000 weboldalt és 300 mobilalkalmazást teszteltek. Ez hozzájárult ahhoz, hogy a közszektorbeli online tartalmak ismertebbé és hozzáférhetőbbé váljanak a weboldalakon és mobilalkalmazásokon.

Az IT-eszközök alkalmazása a szabálykövetés és a jogérvényesítés elősegítése érdekében

A **belső piaci információs rendszer (IMI)**⁵³ olyan online informatikai eszköz, amely megkönnyíti a tagállamok közigazgatási szervei számára az egységes piaci jogszabályokkal kapcsolatos igazgatási együttműködést. Ez segítheti a határokon átnyúló tevékenységet folytató polgárokat és vállalkozásokat. Környezetbarát, biztonságos és többnyelvű eszközről van szó, amely tovább csökkenti az adminisztratív terheket és 19 szakpolitikai területen nyújt támogatást.

Az IMI konkrét célok elősegítése érdekében kiigazítható. 2022-ben például három új bizottsági modult indítottak el a mobilitási csomag által bevezetett új szabályok határokon

⁵⁰ 2006/123/EK irányelv (2006. december 12.) a belső piaci szolgáltatásokról.

⁵¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/web-accessibility-expert-group>

⁵² (EU) 2016/2102 irányelve (2016. október 26.) a közszerféabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről.

⁵³ https://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/index_hu.htm

átnyúló érvényesítésének megkönnyítése érdekében, különös tekintettel a járművezetők kiküldetésére, a járművezető visszatérésére és a jármű visszavételére. Emellett létrehozták az IMI-hez kapcsolódó új nyilvános felületet, hogy megkönnyítsék a közúti fuvarozók számára **kiküldetési nyilatkozatok** benyújtását azon tagállamok illetékes hatóságaihoz, ahová a járművezetőket kiküldték. A közúti fuvarozók immár egész Európában teljes mértékben online nyújthatják be kiküldetési nyilatkozatukat, amivel időt és pénzt takarítanak meg. Az indulás óta több mint 10 millió kiküldetési nyilatkozatot nyújtottak be.

A bizottságokon és szakértői csoportokon túl a Bizottság **kétoldalú találkozókat is szervez a tagállamokkal, hogy egy adott szakpolitikai területen felülvizsgálja a fennálló kötelezettségek teljesítését.** Ezek a szabályszerűséggel foglalkozó találkozók lehetővé teszik a Bizottság és az érintett tagállam számára, hogy áttekintsék az adott területen folyamatban lévő valamennyi kötelezettségszegési és EU Pilot eljárást. Az említett találkozók hasznosnak bizonyultak a több területet érintő kérdések azonosítása és megoldása terén, és időt takarítottak meg azáltal, hogy több ügy egyetlen ülésen került megtárgyalásra, valamint előmozdították a kölcsönös megértést a nemzeti hatóságok és a Bizottság szolgálatai között.

Az uniós szakpolitikák és támogatás összekapcsolása

Az EU által nyújtott pénzügyi támogatás hasznos eszköznek bizonyult ahhoz is, hogy ösztönözze a tagállamokat reformok végrehajtására, és adott esetben az uniós jogban meghatározott célkitűzések elérésének felgyorsítására. E támogatás körébe tartoznak az európai strukturális és beruházási alapok, például az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alap, illetve a kohéziós politikai alapok, a Vám és a Fiscalis programokon keresztüli finanszírozás, valamint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (a továbbiakban: RRF vagy Eszköz)⁵⁴ keretében nyújtott támogatások és kölcsönök.

Az RRF célja a koronavírus-járvány gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése, valamint az európai gazdaságok és társadalmak fenntarthatóbbá és reziliensebbé tétele, illetve a zöld és digitális átállás jelentette kihívásokra és lehetőségekre való felkészültségük fokozása. Az RRF ideiglenes helyreállítási eszköz, amelynek révén a Bizottság forrásokat teremthet elő, hogy segítse a tagállamokat olyan reformok és beruházások – így saját nemzeti terveik – végrehajtásában, amelyek összhangban vannak az EU prioritásaival, és amelyek kezelik a gazdaság- és szociálpolitikai koordináció európai szemesztere keretében készült országspecifikus ajánlásokban megnevezett kihívásokat. Bár az RRF nem jogérvényesítési eszköz, a tagállamoknak ahhoz, hogy hozzájussanak a kifizetésekhez, teljesíteniük kell a mérőföldkövekben és célokban megtestesülő prioritásokat.

Az RRF elősegíti az EU klímasemlegességi célkitűzésének elérését

A zöld átállás felgyorsítása érdekében – különös tekintettel az „Irány az 55 %!”

⁵⁴ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_en
Amit a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló, 2021. február 12-i (EU) 2021/241 rendelet hozott létre

intézkedéscsomag célkitűzéseire – számos tagállam a közlekedési és az építőipari ágazatra összpontosította nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveit. Az Eszköz többek között az épületek hőtechnikai felújítására, a járműállomány környezetbaráttá tételére és a vasúti közlekedésre való modális váltás támogatására kerül majd felhasználásra. Például az egyik tagállamban a terv támogatást nyújt a lakástulajdonosoknak a családi házak és a társasházi lakások fűtési rendszereinek cseréjével, szellőztetésével, illetve energetikai auditjával kapcsolatos költségek megfizetéséhez. Ezek a beruházások 400 000 háztartás esetében finanszírozzák a hőtechnikai felújítást az adott tagállamban.

A kifizetésekhez kapcsolódó **társfinanszírozási feltételek** alkalmazása – amely például az uniós kohéziós politika keretében történő infrastruktúrafejlesztést elősegíteni hivatott regionális forrásokhoz kapcsolódik – szintén erős ösztönzőnek bizonyult a tagállamok számára ahhoz, hogy felgyorsítsák a vonatkozó uniós jogszabályoknak való megfelelést.

Finanszírozási feltételek alkalmazása a vízügyi és hulladékágazatban a megfelelés ösztönzése érdekében

Az olyan ágazatokban, mint a vízügy és a hulladékgazdálkodás, jelentős mértékű beruházásra van szükség az uniós jogszabályoknak való maradéktalan megfelelés eléréséhez: a vízellátási és szennyvízelvezetési rendszerek esetében 2030-ig szükséges összes halmozott kiadás 255 milliárd EUR-t tesz ki a 27 tagállamban⁵⁵. Hasonlóképpen, a körforgásos gazdasággal és a hulladékgazdálkodással kapcsolatos célok eléréséhez szükséges további beruházások becsült összege 2030-ig évi 13–28 milliárd EUR-t tesz ki⁵⁶. Ez ahhoz szükséges, hogy a gyűjtés, a válogatás, a biohulladék-kezelés, az újrafeldolgozás javítása és a nyilvántartások digitalizálása révén korszerűsíthessék a hulladékgazdálkodási rendszert.

Egyes tagállamok például az uniós kohéziós alapok segítségével finanszírozzák a szükséges beruházásokat. Az uniós társfinanszírozáshoz való hozzáférés azonban egyedi követelményekhez van kötve⁵⁷. A tagállamok csak akkor részesülnek társfinanszírozásban, ha megfelelnek az uniós jogban meghatározott számos feltételnek (például hulladékgazdálkodási tervek készítése vagy a vízügyi ágazatban szükséges beruházások tervezése). Ez biztosítja az uniós társfinanszírozás hatékony felhasználását, és lehetővé teszi a kulcsfontosságú környezetvédelmi infrastruktúra kialakítását, valamint a hulladék- és vízgazdálkodással kapcsolatos uniós jogszabályokban meghatározott előírások betartását.

⁵⁵ OECD, „Financing Water Supply, Sanitation and Flood Protection: Challenges in the EU Member States and Policy Options” (A vízellátás, a szennyvízkezelés és az árvízvédelem finanszírozása – kihívások az uniós tagállamokban és szakpolitikai lehetőségek), OECD Studies on Water, OECD Publishing, Párizs, <https://doi.org/10.1787/6893cdac-en>.

⁵⁶ A Bizottság közleménye: „A környezetvédelmi politikák végrehajtásának felülvizsgálata, 2022 – Fordulat környezetvédelmi megfelelés révén” COM(2022) 438 final.

⁵⁷ Ezek elnevezése előzetes feltételrendszer (a 2014 és 2020 közötti programozási időszak esetében), illetve feljogosító feltételek (a 2021 és 2027 közötti programozási időszak esetében).

A jogállamiság tiszteletben tartása elengedhetetlen az uniós költségvetéssel való hatékony és eredményes gazdálkodás és az uniós finanszírozás eredményes felhasználása szempontjából. 2021. január 1-je óta hatályban van az uniós költségvetésre vonatkozó feltételrendszerről szóló rendelet⁵⁸, amely megvédi az uniós költségvetést a jogállamisági elvek tagállamokbeli megsértésének hatásától. A Bizottság 2022. március 2-án iránymutatást tett közzé az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszer alkalmazásáról. Tanácsi végrehajtási határozatra irányuló első javaslat első ízben 2022. szeptember 18-án került elfogadásra⁵⁹.

A pénzügyi támogatáson túl a Bizottság a technikai támogatási eszköz keretében testre szabott technikai szaktanácsadást is biztosít az uniós tagállamok számára a végrehajtandó reformok megtervezéséhez és végrehajtásához. A technikai támogatási eszköz több területen (igazgatási együttműködés, jogállamiság, az igazságszolgáltatási rendszerek reformja, a pénzügyi felügyelet megerősítése, valamint a csalás, a korrupció és a pénzmosás elleni küzdelem megerősítése) támogatja a nemzeti hatóságokat a rezilienciát fokozó reformok megtervezésére, kidolgozására és végrehajtására szolgáló kapacitásaik fejlesztésében.

A jó közigazgatás előmozdítása a közigazgatási együttműködési csereprogramon (PACE) keresztül

A közigazgatási szervek jelentik a közvetlen kapcsolódási pontot az EU és a polgárok között, mivel azok alakítják az uniós jogot és programokat konkrét intézkedésekké. A közigazgatás minősége meghatározó tényező a tagállamok, és így az EU egészének versenyképessége szempontjából⁶⁰. A Bizottság a technikai támogatási eszköz keretében kísérleti jelleggel alkalmazza a közigazgatási együttműködés cseréjére irányuló kezdeményezést (PACE), amelyen keresztül tisztviselők ideiglenesen kirendelhetők egy másik tagállamba. Ez a program lehetővé teszi a résztvevők számára, hogy ismereteket és készségeket sajátítsanak el, kapcsolatokat alakítsanak ki, végső soron pedig hozzájáruljanak egy valódi európai igazgatási térség létrehozásához.

V. AZ UNIÓS JOG MEGSÉRTÉSÉNEK KORAI ÉSZLELÉSE ÉS ORVOSLÁSA

Nagyobb mértékű átláthatóság és a problémák azonosítására szolgáló figyelemmel kíséresi mechanizmusok

A nagyobb mértékű átláthatóság, a megfelelésre vonatkozó információk közzététele és a rendszeres figyelemmel kísérést biztosító mechanizmusok egyaránt hatékony eszköznek

⁵⁸ (EU, Euratom) 2020/2092 rendelet (2020. december 16.) az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerről.

⁵⁹ Javaslat –A Tanács végrehajtási határozata az uniós költségvetésnek a jogállamisági elvek magyarországi megsértésével szembeni védelmét szolgáló intézkedésekről, COM(2022) 485 final.

⁶⁰ Bizottsági szolgálati munkadokumentum: „Az uniós tagállamok közigazgatásainak támogatása a reformok végrehajtásában és a jövőre való felkészülésben”, SWD(2021) 101.

bizonyultak ahhoz, hogy rávegyék a tagállamokat a gyorsabb szabálykövetésre, vagy legalábbis azonosítsák a további figyelmet igénylő területeket.

Az ezekről a problémákról szóló jelentések közzététele lehetővé teszi, hogy a nyilvánosság figyelemmel kísérje saját tagállamának teljesítményét és megfelelési szintjét az egyes szakpolitikai területeken, felhívja ezekre a vállalkozások figyelmét és ösztönözze a nyilvános vitát. Az eredménytáblák és más hasonló értékelések olyan eszközök alkalmazásával segítik a tevékenység összpontosítását, mint az egységes piaci eredménytábla⁶¹, az európai szemeszter országspecifikus jelentései⁶², a környezetvédelmi politikák végrehajtásának felülvizsgálata⁶³ és a környezetvédelmi jogsértések azt kísérő interaktív térképe⁶⁴, vagy az egységes piac átláthatóságáról szóló irányelv szerinti tagállami értesítésekre adott bizottsági válaszok közzététele. Más eszközök, például a jogállamisági mechanizmus vagy az uniós igazságügyi eredménytábla⁶⁵ országspecifikus betekintést nyújtanak azokba a tagállamokban zajló fejleményekbe, amelyek döntő szerepet játszanak az uniós jog hatékony érvényesítésében. A jól működő nemzeti igazságszolgáltatási rendszer elengedhetetlen a polgárok és a vállalkozások uniós jogból eredő jogainak hatékony bírói jogvédelméhez. Egyes konkrét szakpolitikai területeken a Bizottság információkat tesz közzé az irányelvek tagállamok általi átültetésének helyzetéről⁶⁶.

A Bizottság gyakran tesz jelentést az uniós jog konkrét eszközeinek vagy területeinek végrehajtásáról is. E jelentések célja nem csupán az, hogy tájékoztassák a közvélemény tagjait azokról a területekről, ahol jogaikat veszély fenyegeti, hanem az általános tendenciák és problémák azonosítására is törekednek, elősegítve a tagállamokkal szembeni jogérvényesítési intézkedéseket és ötletet adva a jogszabályok esetleges felülvizsgálatához.

Schengeni értékelés

A jól működő schengeni térség⁶⁷ feltétele a schengeni vívmányok helyes és eredményes végrehajtása, valamint a tagállamok közötti kölcsönös bizalom megléte. A schengeni értékelési és monitoringmechanizmus⁶⁸ olyan objektív és pártatlan értékelésekről rendelkezik, amelyek képesek gyorsan azonosítani a schengeni szabályok alkalmazása terén fennálló hiányosságokat, és biztosítani azok gyors orvoslását. A Bizottság és a tagállamok

⁶¹ <https://single-market-scoreboard.ec.europa.eu/>

⁶² https://ec.europa.eu/info/publications/2022-european-semester-country-reports_hu

⁶³ https://environment.ec.europa.eu/law-and-governance/environmental-implementation-review_en

⁶⁴ https://environment.ec.europa.eu/law-and-governance/environmental-implementation-review_en#environmental-infringements-map-and-dashboard

⁶⁵ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_en

⁶⁶ https://finance.ec.europa.eu/regulation-and-supervision/enforcement-and-infringements-banking-and-finance-law/monitoring-banking-and-finance-directives_en

⁶⁷ A schengeni térség egy olyan belső határok nélküli térség, amelyen belül a polgárok és az EU-ban jogszerűen tartózkodó számos harmadik országbeli állampolgár szabadon utazhat anélkül, hogy határellenőrzésen kellene átesniük. A schengeni térség 1985 óta fokozatosan bővül, és immár csaknem valamennyi uniós tagállamra és néhány társult harmadik országra kiterjed.

⁶⁸ https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen-borders-and-visa/schengen-area/schengen-evaluation-and-monitoring_en

értékelő látogatásokat tesznek, amelyeket a tagállamoknak szóló, korrekciós intézkedésekre vonatkozó tanácsi ajánlások követnek. A mechanizmus aktualizálásra és tökéletesítésre került⁶⁹, és korszerűbb mechanizmus szavatolja, hogy különösen a súlyos hiányosságokat haladéktalanul orvosolják.

Jogállamisági jelentés

Az éves jogállamisági jelentés⁷⁰ az európai jogállamisági mechanizmus⁷¹ központi eleme. 2022 júliusában a Bizottság előterjesztette harmadik éves jogállamisági jelentését, és annak 27 országspecifikus fejezetét. A jelentés a nemzeti hatóságokkal és az érdekeltekkel való szoros párbeszéd eredménye, objektíven és pártatlanul valamennyi tagállamra kiterjed, és mindegyik tagállamnál a jogállamiság következő négy fő pillérét vizsgálja: az igazságszolgáltatási rendszer, a korrupcióellenes keret, a médiapluralizmus és a média szabadsága, valamint a fékekkel és ellensúlyokkal kapcsolatos egyéb intézményi kérdések. 2022 óta a jelentés az egyes tagállamoknak címzett konkrét ajánlásokat tartalmaz. A jelentés preventív jellegével összhangban az ajánlások célja, hogy segítsék és támogassák a tagállamokat a folyamatban lévő vagy tervezett reformok előmozdítására irányuló erőfeszítéseikben és segítséget nyújtsanak számukra annak meghatározásában, hogy hol lehet szükség javításokra vagy a közelmúltbeli változtatásokból vagy reformokból fakadó további intézkedésekre⁷².

A szabályok betartásának ellenőrzésére irányuló auditok

Az uniós jog egyes területein a Bizottság auditokat végez annak ellenőrzése céljából, hogy a tagállamok a gyakorlatban betartják-e az uniós szabályokat, valamint a nemzeti kontrollok értékelése érdekében.

Az auditok az uniós költségvetés védelmének alapvető eszközei. Elősegítik a szabálytalan kifizetések felderítését és a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás szabályainak és elveinek be nem tartása miatt a tagállam által jogosulatlanul elköltött összegek visszafizettetését. A tagállamok által a Bizottság kérésére kezdeményezett auditokból és cselekvési tervekből származó ajánlások gyakran közvetlenül elvezetnek a szabályok tagállami hatóságok általi végrehajtásának javulásához.

Az élelmiszer- és takarmánybiztonságra vonatkozó uniós előírások védelme

Az EU lakossága magas szintű élelmiszer- és takarmánybiztonsági, valamint állat- és

⁶⁹ (EU) 2022/922 rendelet (2022. június 9.) a schengeni vívmányok alkalmazását ellenőrző értékelési és monitoringmechanizmus létrehozásáról és működéséről.

⁷⁰ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2022-rule-law-report_hu

⁷¹ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism_hu

⁷² A Bizottság közleménye: „2022. évi jogállamisági jelentés – A jogállamiság helyzete az Európai Unióban” COM(2022) 500 final.

növényegészségügyi előírásokat vár el. Ezen előírások védelmét a tagállamokban és az EU-ba növényeket, állatokat és élelmiszereket exportáló harmadik országokban végzett ellenőrzések – többek között auditok – biztosítják. 2019–2020-ban a Bizottság 170 auditot és hasonló ellenőrzést végzett a tagállamok hatósági ellenőrzési rendszereivel kapcsolatban, és ennek eredményeként 527 ajánlást fogalmazott meg a tagállamok számára. Az ügyek túlnyomó többségében a tagállamok korrekciós intézkedéseket hoztak vagy kielégítő kötelezettségvállalással szolgáltak a hiányosságok kezelésére. 2020-ban a nemzeti hatóságok az agrár-élelmiszeripari lánc 17 millió szereplőjét ellenőrizték. Több mint négy millió ellenőrzést végeztek e gazdasági szereplőkkel kapcsolatban. Ez segítette a nemzeti hatóságokat abban, hogy megfelelőbben érvényesítsék az EU magas szintű élelmiszer- és takarmánybiztonsági előírásait.

Cselekvési tervek kidolgozása a közös halászati szabályok betartásának javítása érdekében

A Bizottság vizsgálatokat végez a tagállamokban annak ellenőrzése céljából, hogy azok hogyan hajtják végre a halászati ellenőrzéseket. Ha a Bizottság rendszerszintű ellenőrzési hiányosságokat tár fel, a tagállamokkal közösen cselekvési tervet dolgoz ki azok ellenőrzési rendszereinek megerősítése érdekében. Ezek a cselekvési tervek segítik a Bizottságot abban, hogy nyomon kövesse a tagállamok halászati ellenőrzési rendszereinek kialakítását és fejlődését, azok ugyanis elengedhetetlenek a fenntartható halászat és az egészséges halállományok biztosításához. Ennek eredményeként megbízhatóbbá vált a fogási jelentéstétel és javultak a közös halászati politika megsértésének felderítésére szolgáló rendszerek.

A kifizetések szabályszerűségének biztosítása a mezőgazdaság területén

A Bizottság rendszeres auditokat végez a tagállamokban annak ellenőrzése érdekében, hogy a tagállamok tiszteletben tartják-e a közös agrárpolitika révén a mezőgazdasági termelőknek és más kedvezményezetteknek nyújtott támogatást szabályozó uniós jogszabályokat. A szabályok be nem tartása vagy a rendszer ellenőrzésének hiányosságai esetén a Bizottság felfüggesztheti az uniós finanszírozást vagy visszafizetheti azt a tagállamokkal. Ezek a pénzügyi korrekciók hatékony mechanizmusnak bizonyultak a hibák kijavítására és az uniós költségvetés védelmére. Emellett a tagállami ellenőrzési rendszerek megerősítése érdekében a Bizottság cselekvési terv végrehajtására kéri fel a tagállamot.

A kötelezettségsszegési eljárást megelőző (EU Pilot) eljárás

Amennyiben a Bizottság megelőző erőfeszítései és a tagállamoknak nyújtott támogatása ellenére az uniós jog lehetséges megsértését állapítja meg, dönthet úgy, hogy az EU Pilot⁷³ elnevezésű, kötelezettségsszegési eljárást megelőző eljárást alkalmazza. Ez az eszköz akkor kerül alkalmazásra, ha hozzáadott értéket képvisel: 2021-ben a Bizottság által saját hivatalból

⁷³ Az EU Pilot a Bizottság és a tagállamok közötti együttműködés és párbeszéd eszköze az uniós jog (lehetséges) be nem tartásával kapcsolatos kérdésekben. Az EU Pilot eljárás Bizottság általi alkalmazását egy 2020 júliusában felülvizsgált külön belső iránymutatás határozza meg.

kezdeményezett vizsgálatot vagy panaszt követően indított 302 kötelezettségszegési eljárásból⁷⁴ 33-at előzött meg EU Pilot eljárás. Ez az eszköz akkor alkalmazható, ha valószínűleg gyorsabban vezet szabálykövetéshez, mint egy hivatalos kötelezettségszegési eljárás. Az EU Pilot eljárás lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy számos ügyet ebben a szakaszban oldjon meg anélkül, hogy kötelezettségszegési eljáráshoz kellene folyamodnia. Ez például akkor fordulhat elő, ha a szóban forgó kérdések technikai jellegűek. Azokban az esetekben is hasznosnak bizonyulhat, amikor a Bizottság az értékelésének elvégzéséhez szükséges ténybeli vagy jogi információkat kíván gyűjteni⁷⁵. Nem kerül alkalmazásra, ha a jogsértés megfelelő bizonyítékokkal alátámasztott, nyilvánvaló vagy a tagállam által is elismert, és a Bizottság nem használja olyan érzékenyebb kérdések esetében sem, ahol a szakértői szintű megbeszélések kisebb valószínűséggel vezetnek sikeres eredményhez. A Bizottságnak azt a kockázatot is el kell hárítania, hogy egy ilyen eljárás szükségtelen késedelmet okozhat: ha az eljárás jelentős előrelépés nélkül túlságosan elhúzódik, vagy ha a tagállam nem működik együtt, a Bizottság megszünteti az EU Pilot eljárást, és áttér a kötelezettségszegési eljárásra.

Idővel ugyanis bebizonyosodott, hogy az EU Pilot értékes eljárás, amely során a tagállamok és a Bizottság közötti nyitottságra és kölcsönös bizalomra épülő szemléletmód érvényesül a szabálykövetés gyorsabb elérése érdekében. 2021-ben az EU Pilot eljárások több mint 80 %-át sikerült kielégítő módon rendezni. Eredménytelenség esetén kötelezettségszegési eljárás alkalmazására került sor.

EU Pilot eljárás annak biztosítására, hogy a polgárok minden tagállamban használhassák IBAN számlaszámukat

Az egységes eurófizetési térségről (SEPA) szóló rendelet⁷⁶ célja annak biztosítása, hogy az európai uniós bankszámlák ugyanolyan könnyen használhatók legyenek a határokon átnyúló átutalásokra és beszedésekre, mint a belföldiekre. Egyes tagállamokban azonban a fizetések fontos címzettjei, például a távközlési vállalatok, az adóhatóságok vagy a társadalombiztosítási hatóságok nem fogadták el az IBAN-kódot, így a más uniós országokban vezetett számlák nem voltak alkalmasak beszedési megbízások létrehozására vagy pénzeszközök, például adóvisszatérítések vagy nyugdíjak átutalására. 2016 és 2021 között a Bizottság EU Pilot eljárásokat indított öt tagállammal kapcsolatosan. Ennek eredményeként az érintett tagállamok módosították vagy jelenleg módosítják jogi keretüket, hogy felvegyék a küzdelmet a jogsértésekkel és biztosítsák a megfelelő szankciókat. Három esetben a Bizottság kötelezettségszegési eljárásokat is indított annak érdekében, hogy az illetékes nemzeti hatóságok megfelelő felhatalmazással rendelkezzenek a megfelelés nyomon követésére és a szankciók kiszabására. Ennek következtében szintén olyan jogszabályi módosításokra került sor, amelyek biztosítják a hatóságoknak a szükséges

⁷⁴ Ez kizárja azokat a kötelezettségszegési eljárásokat, amelyek automatikusan indultak egy irányelv átültetésének elmulasztása miatt, amit az adott tagállam önmaga is elismer.

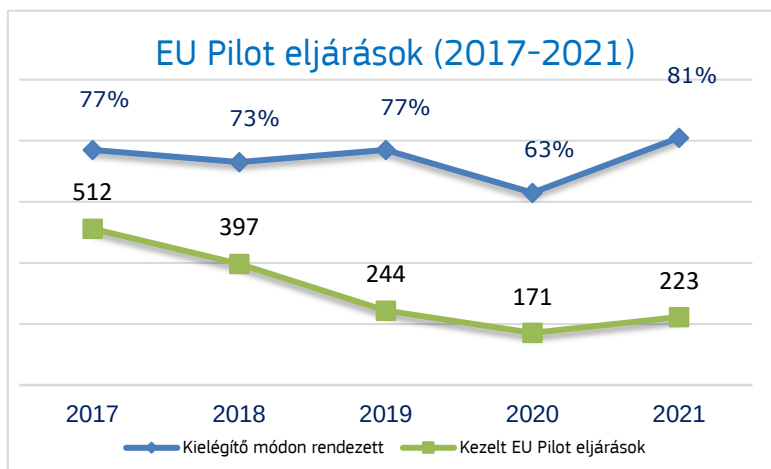
⁷⁵ A kötelezettségszegési eljárások túlnyomó többségének megindítása előtt nem kerül sor EU Pilot eljárásra.

⁷⁶ 260/2012/EU rendelete (2012. március 14.) az euroátutalások és -beszedések technikai és üzleti követelményeinek megállapításáról.

hatásköröket.

EU Pilot eljárás az egészségügyi ellátáshoz való határokon átnyúló hozzáférés⁷⁷ javítása érdekében

Az uniós polgároknak joguk van ahhoz, hogy bármely uniós országban egészségügyi ellátást vegyenek igénybe, és hazájukban visszatérítsék számukra a külföldi ellátás költségeit. Mivel egyes tagállamok helytelenül ültették át nemzeti jogukba a határon átnyúló egészségügyi ellátásra vonatkozó betegjogokkal kapcsolatos uniós szabályokat, a Bizottság EU Pilot eljárásokat indított annak érdekében, hogy ezekben az országokban gyorsan javuljon a biztonságos és magas színvonalú, határokon átnyúló egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés. Három tagállam ellen kötelezettségszegési eljárás indult, kilenc tagállam esetében viszont az EU Pilot eljárás eredményre vezetett. Ezen esetek többségében a tagállamok módosították a jogszabályokat vagy közigazgatási gyakorlatokat, hogy összhangba hozzák azokat az uniós szabályokkal. Ennek következtében a betegek részesülhetnek az előzetes engedélyezésre vonatkozó kevésbé megterhelő követelmények, az egyszerűbb igazgatási eljárások és a határokon átnyúló egészségügyi ellátással kapcsolatos átláthatóbb információk előnyeiből, ami összességében véve azzal a hatással jár, hogy a betegek jelenleg könnyebben férnek hozzá a más tagállamokban nyújtott egészségügyi szolgáltatásokhoz.

VI. A KÖTELEZETTSÉGSZEGÉSI ELJÁRÁSOK HATÉKONY ALKALMAZÁSA

A Bizottság jogérvényesítési politikája az idők során változott. 2017 óta a Bizottság egyre inkább azokra a kérdésekre összpontosítja erőfeszítéseit, ahol beavatkozásai maximalizálhatják a hozzáadott értéket, és a lehető legtöbb polgár és vállalkozás életében és tevékenységében hozhatnak változást. A Bizottság ezért továbbra is azt a stratégiai megközelítést, valamint azokat a célkitűzéseket és prioritásokat követi, amelyeket saját maga

⁷⁷ A fogalommeghatározás szerint a „határon átnyúló egészségügyi ellátás”: a biztosítás helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban nyújtott vagy felírt egészségügyi ellátás.

állapított meg a „Unió jog: jobb eredmények elérése a jobb alkalmazás révén” című 2016. évi közleményében.

A kötelezettségszegési eljárás elsősorban nem az egyéni jogorvoslatra irányul, hanem azt hivatott biztosítani, hogy a tagállamok a köz érdekét szolgálva érvényre juttassák az uniós jogot. A Bizottság stratégiai megközelítése tehát azt jelenti, hogy a kötelezettségszegési eljárások ritkán foglalkoznak egyedi ügyekkel, hanem inkább olyan rendszerszintű és strukturális kérdésekre összpontosítanak, amelyek nagyszámú személyt vagy vállalkozást érintenek egy adott tagállamban vagy az Unió egész területén.

Számos esetenkénti téves alkalmazás kezelése egyetlen kötelezettségszegési eljárás keretében

A környezetvédelem területén a Bizottság korábban külön eljárásokat indított az előírásoknak nem megfelelő egyetlen hulladéklerakó vagy egy olyan agglomeráció tekintetében, amely nem tartotta be a települési szennyvízre vonatkozó jogszabályokat. A Bizottság jelenleg a rendszerszerű esetekre összpontosít, olykor több száz agglomerációval szemben lép fel egy települési szennyvízkezelési ügyben, illetve több tucat hulladéklerakóval szemben jár el a hulladékkal kapcsolatos ügyekben. Ezen a módon sokkal hatékonyabban elérhető, hogy egy adott tagállam valamennyi régióját egyetlen kötelezettségszegési eljárással a szabálykövetés felé tereljük.

A panaszban felvetett általános elvi kérdések kezelése

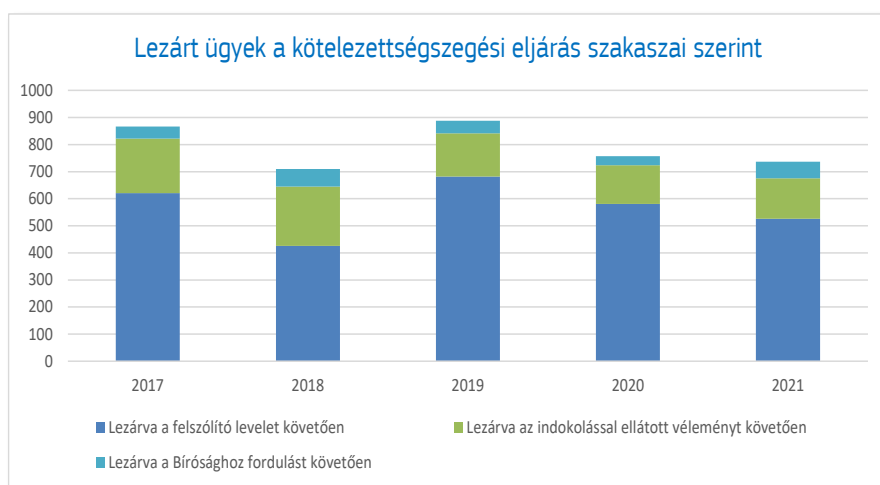
A Chartában rögzített egyesülési szabadság a demokratikus és pluralista társadalom egyik alapvető eleme. E tekintetben a Bizottság által egy panaszban közölt információk alapján indított kötelezettségszegési eljárásban a Bíróság kimondta, hogy az egyik tagállam nemzeti jogszabályai korlátozták a tőke szabad mozgását, valamint a személyes adatok védelméhez és az egyesülés szabadságához való alapvető jogokat.

Az uniós jog esetleges helytelen alkalmazásának olyan elszigetelt eseteit, amelyek nem vetnek fel általános elvi kérdéseket (például valamely irányelv helytelen átültetése vagy az előzetes döntéshozatali eljárás akadályozása esetén), és ahol nem merülnek fel általános gyakorlatra vagy rendszerszintű hiányosságokra utaló bizonyítékok, hatékonyabban kezelik a jogsértés által érintettekhez közelebb álló jogorvoslati testületek. Ezek gyors és közvetlen megoldásokat kínálhatnak. Eltekintve attól, hogy ilyen ügyek helyszíni kivizsgálása nehézségekbe ütközik, az uniós szintű kötelezettségszegési eljárás pedig hosszadalmas, a Bíróság ítéletének címezettje az adott tagállam, és így az csak közvetve foglalkozhat az egyén problémájával. A Bíróság nem rendelheti el, hogy a tagállam kártérítést fizessen annak az egyénnek, akit az uniós jog megsértése hátrányosan érint. Kártérítés igényléséhez vagy a nemzeti intézkedés megsemmisítéséhez a panaszosoknak továbbra is a nemzeti bírósághoz kell fordulniuk.

Évente mintegy 4 000 panasz érkezik a Bizottsághoz⁷⁸. Emellett a Bizottság számos, az uniós joggal kapcsolatos petíciót kap, amelyeket az Európai Parlament Petíciós Bizottsága továbbít számára. Noha a Bizottság nem vizsgálja ki az uniós jog helytelen alkalmazásának minden egyes esetét, továbbra is nagyra értékeli a panaszokat, írásbeli kérdéseket és petíciókat, mivel azok információforrásként szolgálhatnak az uniós jog tagállamokban történő rendszerszintű vagy strukturális megsértésével kapcsolatos tágabb ügyekben.

Ez a stratégiai megközelítés szükségessé teszi, hogy a nemzeti szabályozás a független és hatékony igazságszolgáltatási rendszer közreműködésével hatékony jogorvoslati eljárásokat biztosítson az uniós jog megsértése esetén. A Bizottság kiemelten kezeli azokat a kötelezettségszegéseket, amelyek befolyásolják a tagállami igazságszolgáltatási rendszereket abban, hogy képesek legyenek elősegíteni az uniós jog hatékony alkalmazását. Ezzel párhuzamosan a Bizottság jogérvényesítési erőfeszítéseivel is elsősorban azt kívánja elérni, hogy a nemzeti hatóságok és a szabályozó szervek rendelkezzenek a hatékony jogorvoslat biztosításához szükséges hatáskörökkel és erőforrásokkal, és hogy az uniós jogot végrehajtó nemzeti intézkedések megfelelő szankciókat írjanak elő az uniós jog megsértése esetére.

A Bizottság célja annak biztosítása, hogy a tagállamok a lehető leghamarabb megfeleljenek az uniós jognak. Öröndetes, hogy a kötelezettségszegési eljárások többsége korai szakaszban lezárul⁷⁹ – a kötelezettségszegési ügyek több mint 90 %-át még azelőtt rendezik, mielőtt a Bíróság elé terjesztenék. Az, hogy a kérdések rendezése az ügyek Bíróság elé utalása nélkül valósul meg, biztosítja a korábbi szabálykövetést, valamint időt és pénzt takarít meg. A tagállamok kötelesek a lehető leghamarabb megfelelni a Bíróság ítéletében foglaltaknak. Ha azonban a Bíróság ítélete ellenére a tagállam továbbra sem orvosolja a kötelezettségszegést, a Bizottság ismét a Bíróság elé terjesztheti az ügyet, és pénzügyi szankciók kiszabását kérheti a tagállammal szemben⁸⁰.

⁷⁸ Ezek főként az online panaszbejelentő űrlapon érkeznek, amely itt érhető el: https://ec.europa.eu/assets/sg/report-a-breach/complaints_hu/. A „panaszokra” való hivatkozás az úgynevezett „többszörös panaszokat” is magában foglalja, amelyekben a Bizottság egy panaszkezelési eljárásban nagyszámú azonos panaszt kezel.

⁷⁹ 2021-ben a kötelezettségszegési ügyek 69 %-át az első felszólító levelet követően zárták le.

⁸⁰ Az EUMSZ 260. cikkének (2) bekezdése alapján.

Hatékony kötelezettségszegési eljárás

A **légszennyezésre** vonatkozó uniós jog olyan terület, ahol a megfelelés biztosítása jelentős gazdasági költségekkel járhat, de ahol az uniós jog be nem tartása emberéletekbe kerül és súlyos betegségeket okoz. Ennek következtében számos kötelezettségszegési eljárás indult. 2022 júliusáig a Bizottság 28 kötelezettségszegési eljárást indított amiatt, hogy 18 tagállam nem alkalmazta a környezeti levegő minőségéről szóló irányelvet⁸¹. 15 ügyet utaltak a Bíróság elé, amelyek közül 10-ben született ítélet. Az egyik ilyen ügyet második alkalommal utalták a Bíróság elé, tehát bírság kiszabására kerülhet sor. Ezek a jogérvényesítési erőfeszítések döntő szerepet játszottak abban, hogy a 2019. évi 91-ről 2021-ben 55-re⁸² csökkent azon levegőminőségi övezetek száma, ahol a szálló por koncentrációja meghaladja a jogszabályi határértékeket, valamint 68-ról 2021-ben 23-ra csökkent az előírtnál magasabb nitrogén-dioxid koncentrációt mutató övezetek száma. Ez azt jelenti, hogy immár Európa-szerte több város lakossága élvezheti a tisztább levegőt. A levegőminőségre vonatkozó uniós jogszabályok alkalmazása hozzájárult ahhoz, hogy 2005 óta egyharmadával csökkenjen a légszennyezéssel összefüggő korai elhalálozások száma, így több mint 150 000 ember életét sikerült megmenteni⁸³.

A Bizottság kiemelt figyelmet fordít az **európai erdők védelmére**, mivel azok jelentős szénkészleteket tárolnak, szén-dioxidot távolítanak el a légkörből, valamint rendkívül fontosak a biológiai sokféleség és a kritikus ökoszisztéma-szolgáltatások biztosítása szempontjából. Amikor a tagállamok rendszerszerűen elmulasztották megakadályozni az erdei élőhelyeknek az illegális fakitermelés vagy a szabálytalan erdőgazdálkodási gyakorlatok miatt bekövetkező állagromlását, a Bizottság kötelezettségszegési eljárást indított, amelynek során műholdas felvételeket használt az erdei élőhelyek állagromlásának bizonyítására. Több kötelezettségszegési eljárás van folyamatban négy tagállammal szemben, és az egyik ilyen ügyben a Bíróság már ítéletet hozott. Az erdők védelmével kapcsolatos hasonló bírósági eljárásokban a Bizottság az EUMSZ 279. cikkére hivatkozott, és arra kérte a Bíróságot, hogy hozzon ideiglenes intézkedéseket erdőink helyrehozhatatlan károsodásának elkerülése érdekében. A Bíróság ezt követően arra kötelezte az érintett tagállamot, hogy az erdei élőhelyek védelme érdekében hagyjon fel az aktív erdőgazdálkodási műveletekkel és hagyja abba a több mint 100 éves holt lucfenyők eltávolítását vagy ellenkező esetben napi bírságot szab ki a végzésnek való megfelelésig.

A Bizottság minden rendelkezésére álló eszközt felhasznál annak érdekében, hogy megvédje az európai vállalkozásokat a **közbeszerzésekhez** való hozzáférés akadályaitól szemben. Ez magában foglalja a meglévő szabályok megfelelő érvényesítését annak érdekében, hogy ne kerüljön sor közvetlen odaítélésekkel való visszaélésekre és megszűnjenek az alvállalkozásba adásra vonatkozó korlátozások, ami elengedhetetlen

⁸¹ 2008/50/EK irányelv (2008. május 21.) a környezeti levegő minőségéről és a Tisztább levegőt Európának elnevezésű programról.

⁸² A 2021-re vonatkozó frissítés az e dokumentum megszövegezésének idején rendelkezésre álló legfrissebb levegőminőségi adatokon alapul, konkrétan a 2020. évre vonatkozóan.

⁸³ Forrás: Európai Környezetvédelmi Ügynökség.

ahhoz, hogy a kkv-k a határokon túl és nemzeti szinten is részt tudjanak venni a közbeszerzési eljárásokban.

A **szolgáltatások** területén a Bizottság kötelezettségszegési eljárást indított tíz tagállam ellen, mivel azok korlátozásokat vezettek be különösen az építészek, mérnökök, könyvelők, adótanácsadók és ügyvédek által nyújtott egyes szolgáltatásokra, valamint az építőiparban nyújtott szolgáltatásokra vonatkozóan. Az említett korlátozások megnehezítették az ilyen vállalatok számára a határokon átnyúló működést és terjeszkedést. Ennek következtében a polgárok és a vállalkozások nem tudták kihasználni az uniós piacon elérhető legversenyképesebb és leginnovatívabb szolgáltatások előnyeit. A kötelezettségszegési eljárásokat követően a tagállamok módosították jogszabályaikat.

Az európai fogyasztók nem szembesülhetnek akadályokkal vagy fennakadásokkal az árukhoz és szolgáltatásokhoz való határokon átnyúló online hozzáférés során, függetlenül a tartózkodási- vagy a lakóhelyüktől és az állampolgárságuktól. A Bizottság támogatta a tagállamokat a **területi alapú tartalomkorlátozásról szóló rendelet**⁸⁴ alkalmazásában, amely védi a fogyasztóknak az e-kereskedelemmel foglalkozó honlapokhoz való hozzáférését az online vásárlók állampolgársága, lakóhelye vagy székhelye alapján történő megkülönböztetéssel szemben. A tagállamok azonban felelősségi körükben azt is kötelesek meghatározni, hogy ki és hogyan érvényesíti a szabályokat. Ezzel összefüggésben a Bizottság 2019-ben kilenc tagállam ellen indított kötelezettségszegési eljárást. 2021-ig mindegyik tagállam teljesítette kötelezettségeit, és valamennyi tagállamban kijelölték az illetékes hatóságokat. Ez elősegítette például egy meghatározó internetes keresőmotorral szemben az indokolatlan területi alapú tartalomkorlátozás miatt indítandó uniós szintű vizsgálat előkészítését⁸⁵.

A **jogállamiság** megóvása, konkrétan pedig az igazságszolgáltatás függetlenségének védelme és a független nemzeti bíróságok által biztosított hatékony bírói jogvédelem biztosítása érdekében a Bizottság eljárást indított egy tagállammal szemben, mivel olyan jogszabályt fogadott el, amely csökkentette a bírák nyugdíjkorhatárát, ami – a végrehajtó hatalomnak az érvényes megbízatások meghosszabbítására vonatkozó, teljes mértékben diszkrecionális jogkörével együttvéve – számos aktív szolgálatban lévő bíró nyugállományba kényszerítését eredményezte. A Bizottság az ügyet a Bíróság elé terjesztette, amely megerősítette az uniós jog megsértését. Ennek eredményeként a tagállam hatályon kívül helyezte a bírákra vonatkozó nyugdíjazási szabályait, és visszahelyezte hivatalukba a nyugállományba kényszerített bírákat.

A háztartások hő- és melegvíz-fogyasztására vonatkozó, az **energiahatékonysági irányelv**⁸⁶ szerinti **fogyasztásmérési és számlázási szabályok** végrehajtásának hiányára utaló panaszok beérkezését követően a Bizottság kötelezettségszegési eljárást indított egy tagállammal szemben. Mivel az irányelvet az érintett tagállamban nem ültették át, a

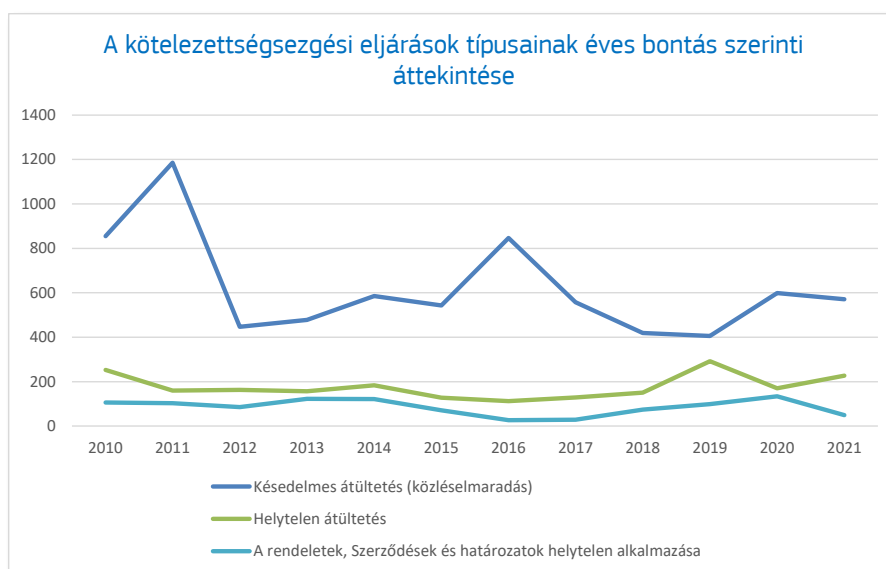
⁸⁴ [A területi alapú tartalomkorlátozásról szóló rendelet rövid távú felülvizsgálata.](#)

⁸⁵ https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/coordinated-actions/social-media-and-search-engines_en#google

⁸⁶ 2012/27/EU irányelv (2012. október 25.) az energiahatékonyságról.

Bizottság úgy határozott, hogy az ügyet a Bíróság elé terjeszti. A Bíróság ítéletének meghozatalát követően a tagállam elfogadta a szükséges jogszabályokat. A többlakásos épületekben élőknek jelenleg már joguk van arra, hogy egyedi hőfogyasztás- vagy használatimelegvíz-mérőket szereljenek fel, hogy figyelemmel kísérhessék egyéni energiafogyasztásukat, és lépéseket tehessenek a fogyasztás csökkentésére.

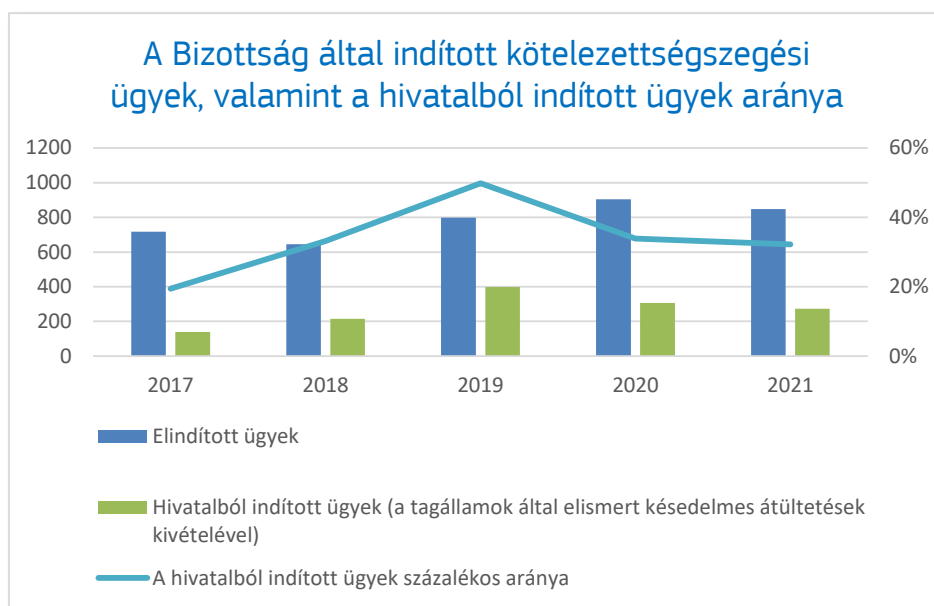
A Bizottság hivatalból, panasz nyomon követéseként vagy kéthavonta automatikusan indít kötelezettségsegszegési eljárást, utóbbi esetben a közléselmaradással kapcsolatos azon ügyekben, ahol a tagállamok maguk jelentik be, hogy a határidőre nem ültették át teljes körűen az uniós irányelveket. A Bizottság kiemelten kezelte, és kezeli most is az irányelvek nemzeti jogba való késedelmes átültetésével kapcsolatos ügyeket, mivel ezek a késedelmek meggátolják az elfogadott uniós szabályok előnyeinek érvényesülését. Az idő előrehaladtával egyre kevesebb olyan eset fordul elő, amikor a tagállamok nem tartják be az irányelvek átültetésére vonatkozó határidőt, ami a kötelezettségsegszegési eljárások számának általános csökkenéséhez vezetett⁸⁷.

Az elmúlt években az ügyek nagyobb hányada indult **a Bizottság saját vizsgálatai**⁸⁸ alapján. Ezek a hivatalból indított kötelezettségsegszegési ügyek lehetővé tették a Bizottság számára, hogy továbbfejlessze a jogérvényesítéssel kapcsolatos stratégiai megközelítését, és a 2016. évi közleményben meghatározottak szerint a kiemelt ügyekkel foglalkozzon, beleértve az irányelvek helytelen átültetését is, valamint gyorsan és határozottan lépjen fel az EU alapvető szabadságait és értékeit sértő kötelezettségsegszegések esetén.

⁸⁷ 2011 óta a késedelmes átültetéssel kapcsolatos ügyek száma az évi több mint 1 000-ról körülbelül 500-ra csökkent.

⁸⁸ Nem tartoznak ezek közé a közléselmaradással kapcsolatos azon ügyek, amelyek az irányelvek átültetésének elmulasztása miatt automatikusan megindulnak, valamint a panaszokon alapuló ügyek.

VII. GYORS ÉS HATÉKONY VÁLSÁGREAGÁLÁS

A válságok és a vészhelyzetek – például a Covid19-világjárvány és az Ukrajna elleni orosz agresszív háború – próbára tették a tagállamokat abból a szempontból, hogy képesek-e maradéktalanul tiszteletben tartani az EU négy alapvető szabadságát és az egységes piac működését. Nehéz körülmények között vonzó lehet, hogy az uniós jog helyes alkalmazásával szemben hazai szempontokat részesítsenek előnyben. Az uniós jog hatékony érvényesítése azonban továbbra is elengedhetetlen ahhoz, hogy a polgárok és a vállalkozások folyamatosan élvezhessék az uniós jog által nyújtott védelmet és jogbiztonságot, valamint hogy az alapvető árukat és szolgáltatásokat el lehessen juttatni oda, ahol azokra a legnagyobb szükség van.

A közelmúlt válságai megmutatták, hogy az EU-nak alkalmazkodnia kell a helyzethez, és képes is ezt megtenni. A Bizottság különféle lépéseket tett annak érdekében, hogy segítse a tagállamokat a változó körülményekhez való alkalmazkodásban; ezek új jogszabályok előterjesztésétől a szabályok módosításán át iránymutatásokig és pénzügyi támogatásig, az érintett hatóságok közötti koordinációig és a konkrét párbeszédre terjedtek. A Bizottság szükség esetén kötelezettségszegési eljárásokat is alkalmazott. Ez az átfogó megközelítés elősegítette annak biztosítását, hogy az uniós jog válság idején továbbra is érvényesüljön. Ennek nyomán pedig széles körben az a meggyőződés alakult ki, hogy az EU együtt hatékonyabban tudott reagálni ezekre a válságokra, mint akkor, ha kizárólag nemzeti válaszlépések születtek volna.

Egyes uniós szabályok – például a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési záradéka vagy az átmeneti védelemről szóló irányelv⁸⁹ alapján hozott intézkedések – már

⁸⁹ 2001/55/EK irányelv (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről.

most is jelentős beépített rugalmassággal rendelkeznek, amit a válság során ki is használtak. A Bizottság ideiglenes kereteket⁹⁰ fogadott el, amelyek lehetővé teszik a tagállamok számára, hogy a gazdaság támogatása érdekében éljenek az állami támogatási szabályok biztosította rugalmassággal. A Bizottság javaslatokat tett a vállalati közgyűlésekre vonatkozó szabályoktól való egyedi eltérések alkalmazására, valamint a határidők kiigazítására olyan területeken, mint az adóbevallás. Más esetekben az iránymutatások egyértelműbbé tették a meglévő szabályokat, például a zöld sávokra vonatkozó kezdeményezéssel kapcsolatos előírásokat, amelyek célja az áruk folyamatos áramlásának biztosítása az egységes piacon, valamint a kulcsfontosságú munkakörökben dolgozók szabad mozgásának lehetővé tétele a világjárvány idején, vagy pedig elősegítették az Ukrajnából menekülők okleveleinek elismerését. A konkrét intézkedések azt is bebizonyították a tagállamoknak, hogy a nemzeti megoldásoknak vannak egyértelmű alternatívái: az uniós digitális Covid-igazolvány megővta a személyek szabad mozgását azáltal, hogy eszközt biztosított a nemzeti hatóságok számára ahhoz, hogy ellenőrizzék az EU-n belül mozgó valamennyi igazolványbirtokos státuszát. 2021 végéig a tagállamok több mint 1 milliárd igazolványt állítottak ki. Mindezek az intézkedések fenntartották az uniós jog integritását, egyúttal lehetővé tették az elengedhetetlen rugalmasságot.

Mindazonáltal előfordultak olyan esetek, amikor a tagállamok arra törekedtek, hogy felülbírálják az uniós szabályokat. Például a Covid19-világjárvány kezdetén egyes tagállamok egyoldalúan exportkorlátozásokat vezettek be a gyógyszerekre vagy személyi védőfelszerelésekre vonatkozóan, vagy lépéseket tettek annak érdekében, hogy előnyben részesítsék a belföldi gyártókat vagy szolgáltatókat olyan szektorokban, mint az élelmiszeripar és az utazási ágazat. A Bizottság továbbra is éberrel figyelte az egységes piacot fenyegető veszélyeket, és a tagállamok által a világjárvány első hónapjaiban bevezetett számos protekcionista intézkedés viszonylag gyorsan hatályát veszítette. A Bizottság kötelezettségsegzési eljárást is indított az Ukrajna elleni invázió nyomán napvilágot látott nemzeti protekcionista intézkedésekkel szemben, így a több gazdasági ágazatban, például a gabonafélék és az építőanyagok tekintetében bevezetett exporttilalmak, vagy a külföldi rendszámú járművekkel szemben alkalmazott diszkriminatív üzemanyag-árzás tekintetében.

Az Ukrajna elleni orosz inváziót követően a Bizottság intézkedéseket fogadott el az Ukrajna viszonylatában történő szállítás, tranzit és árucseré megkönnyítése érdekében, beleértve „az Ukrajna mezőgazdasági exportjának és az EU-val folytatott kétoldalú kereskedelmének a megkönnyítése érdekében az EU-Ukrajna szolidaritási folyosókra vonatkozó cselekvési tervet”⁹¹, ezáltal enyhítve a válságnak az áruszállításra gyakorolt hatását. A Bizottság egy évre felfüggesztette az Európai Unióba irányuló teljes ukrán exportra vonatkozó behozatali vámokat. Lépéseket tett továbbá a jegyzékbe vett orosz és belarusz személyekkel és szervezetekkel szembeni szankciók végrehajtásának és érvényesítésének megerősítése

⁹⁰ [Állami támogatási intézkedésekre vonatkozó ideiglenes keret a koronavírus-járvánnyal összefüggésben, valamint ideiglenes válságkeret az Ukrajna elleni orosz invázióval összefüggésben.](#)

⁹¹ A Bizottság közleménye: „Cselekvési terv az Ukrajna mezőgazdasági exportjának és az EU-val folytatott kétoldalú kereskedelmének a megkönnyítése érdekében az EU-Ukrajna szolidaritási folyosókra vonatkozóan”, COM(2022) 217 final.

érdekében. A Bizottság számos iránymutatást adott ki a szankciók értelmezéséről, amelyekben pontosításokkal szolgált a tagállamoknak az újonnan felmerülő kérdésekkel kapcsolatban, és folyamatos támogatást nyújtott a helyes érvényesítés biztosításához.

A Bizottság aktiválta az uniós jog szerinti szükséghelyzeti eszközöket az energiaválság hatásainak enyhítése érdekében. A Bizottság javaslata alapján a társjogalkotók szabályokat fogadtak el a gáztárolók feltöltésének biztosítására⁹², hogy a 2022-es téli időszakban elegendő gáz álljon rendelkezésre, ami közvetlen hatással van a polgárookra és a vállalkozásokra. A Bizottság emellett gyorsan javaslatot tett a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekre⁹³, valamint a magas energiaárak kezelését célzó vészhelyzeti beavatkozásra⁹⁴ vonatkozó új szabályokra. Ezek a vészhelyzeti beavatkozások a Bizottság arra irányuló munkájának újabb lépését jelentik, hogy az uniós jogi keret határozott és hatékony választ adjon a válsághelyzetekre.

A Bizottság emellett levonja a tanulságokat, és megvizsgálja, hogy milyen rugalmassági és koordinációs mechanizmusokat kell az uniós szabályokba beépíteni ahhoz, hogy válság esetén előre meghatározott jogi kereten belül lehessen fellépni. A Covid19-világjárvány nyomán szerzett tapasztalatok alapján a Bizottság közlekedési vészhelyzeti tervet⁹⁵ fogadott el, amely eszköztárat nyújt bármely típusú közlekedési válság kezeléséhez, és mindenekelőtt biztosítja az uniós jogszabályok módosítását és érvényesítését annak érdekében, hogy megfelelően lehessen reagálni, amennyiben és amikor ilyen események következnek be. Hasonlóképpen, a Schengeni határellenőrzési kódex módosítására irányuló 2021. decemberi javaslatában⁹⁶ a Bizottság a külső határokon jelentkező egészségügyi veszélyek kezelésére hivatott koordinációs mechanizmust, valamint egy olyan új schengeni védelmi mechanizmust vezetett be, amelynek célja, hogy közös választ lehessen adni a belső határokon a tagállamokat érintő fenyegető helyzetekben. Az európai egészségügyi unió keretében a Bizottság létrehozta továbbá az Egészségügyi Szükséghelyzet-felkészültségi és -reagálási Hatóságot (HERA), hogy Európát fokozottan képessé tegye a határokon átnyúló egészségügyi szükséghelyzetek megelőzésére és az azokra való gyors reagálásra, valamint hogy megerősítse a veszélyhelyzeti intézkedések végrehajtását. Emellett az egységes piaci szükséghelyzeti eszköz⁹⁷ lehetővé teszi a válságokra való gyors reagálást az áruk és a személyek mozgásának fenntartása, valamint a létfontosságú árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása érdekében.

⁹² (EU) 2022/1032 rendelet (2022. június 29.) az (EU) 2017/1938 és a 715/2009/EK rendeletnek a földgáztárolás tekintetében történő módosításáról.

⁹³ (EU) 2022/1369 rendelet (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (az Európai Unió működéséről szóló szerződés 122. cikke alapján).

⁹⁴ Javaslat – Rendelet a magas energiaárak kezelését célzó vészhelyzeti beavatkozásról, COM(2022) 473 final.

⁹⁵ A Bizottság közleménye: „A közlekedésre vonatkozó vészhelyzeti terv”, COM(2022) 211 final.

⁹⁶ Javaslat – Rendelet a személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről szóló (EU) 2016/399 rendelet módosításáról, COM(2021) 891 final.

⁹⁷ Javaslat – Rendelet az egységes piaci szükséghelyzeti eszköz létrehozásáról és a 2679/98/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről COM(2022) 459 final.

A változatos jogérvényesítési eszköztár alkalmazása válság idején

A Covid19-világjárvány súlyos zavarokat okozott az utazási ágazatban, és több tagállam úgy vélte, hogy válaszlépésekre van szükség. Azok a nemzeti intézkedések, amelyek értelmében azok a személyek, akiknek az utazási csomagját törölték, csak utazási utalványokat vagy sokáig halasztott visszatérítéseket kaptak, nem voltak összhangban az utazók uniós jog szerinti visszatérítéshez való jogával. Első lépésként a Bizottság korán iránymutatást szolgáltatott az **utasjogokra** vonatkozó uniós jogszabályok alkalmazásáról⁹⁸, valamint ajánlást adott ki a törölt utazások visszatérítésének alternatívájaként felajánlott utalványokról, azt is kiemelve, hogy a tagállamok hogyan támogathatnák a fuvarozók pénzügyi likviditását⁹⁹. Emellett a légitársaságokkal folytatott párbeszédnek kapcsán együttműködött a fogyasztóvédelmi együttműködés¹⁰⁰ terén működő jogérvényesítési hatóságokkal. Ennek eredményeként 2022-ben 16 nagy európai légitársaság olyan válaszlépésekről állapodott meg, amelyek magukban foglalták 500 000 olyan utalvány pénzbeni kifizetését, amelyet a kártalanítás kötelező formájaként nyújtottak azon fogyasztók számára, akiknek a járatát a világjárvány során törölték. A Bizottság kötelezettségszegési eljárást indított azon tagállamokkal szemben is, amelyek az utasok jogairól szóló uniós rendeletet¹⁰¹ vagy az utazási csomagokról szóló irányelvet¹⁰² sértő szabályokat fogadtak el. Túlnyomó többségük gyorsan összhangba hozta gyakorlatát az uniós joggal, és csak egy ügyet kellett a Bíróság elé terjeszteni.

VIII. KÖVETKEZTETÉS

Az uniós jog érvényesítése a Bizottság egyik legfontosabb prioritása, és a jövőben is az marad. E közlemény bemutatta, hogy a Bizottság milyen széles körű és sokféle intézkedést hozott az uniós jog érvényre juttatás érdekében, mindig szem előtt tartva azt a végső célkitűzést, hogy lendületet adjunk a pozitív változásoknak, és gondoskodjunk arról, hogy a polgárok és a vállalkozások maradéktalanul részesülhessenek az uniós jog előnyeiből. A végrehajtás elmulasztásának vagy a helytelen végrehajtásnak számos oka lehet, és a Bizottság változatos eszköztárat dolgozott ki az erre való reagáláshoz.

A jogérvényesítés átfogó, intelligens és stratégiai jellegű megközelítése közvetlen előnyökkel járt – a tisztább levegőtől és a szigorúbb vízminőségi előírásoktól, a biztonságosabb közlekedésen és a jobb fogyasztóvédelmen át az alapvető uniós jogok és szabadságok

⁹⁸ Értelmező iránymutatás az utasok jogairól szóló uniós rendeletekhez a COVID19-járvánnyal kapcsolatos helyzet alakulásával összefüggésben, 2020/C 89 I/01.

⁹⁹ A Bizottság (EU) 2020/648 ajánlása (2020. május 13.) a Covid19-világjárvánnyal összefüggésben törölt utazási csomagok és szállítási szolgáltatások visszatérítésének alternatívájaként az utasok és az utazók részére felkínált utalványokról.

¹⁰⁰ https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/consumer-protection-cooperation-network_en

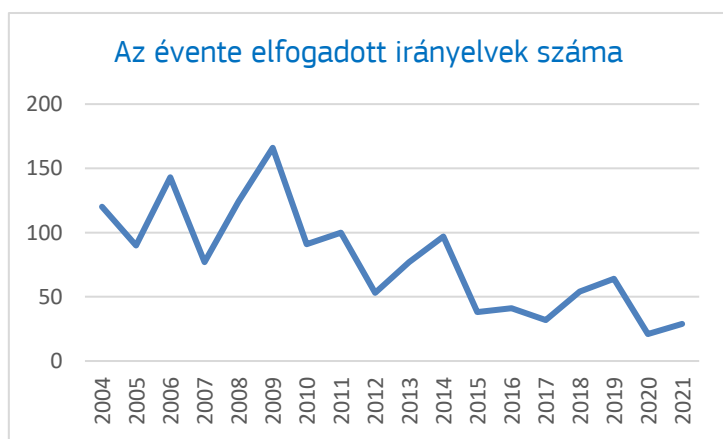
¹⁰¹ 261/2004/EK rendelet (2004. február 11.) a visszautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról.

¹⁰² (EU) 2015/2302 irányelv (2015. november 25.) az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatásösszeállításokról.

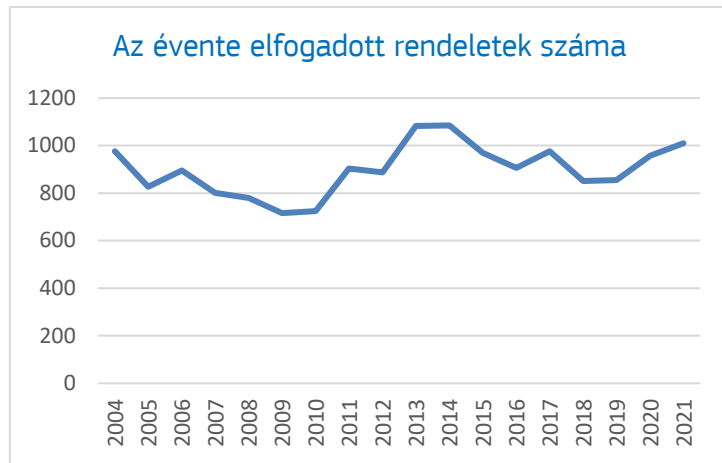
megóvásáig. Mindezen esetekben elengedhetetlen a tagállamokkal való együttműködés: az uniós jog végrehajtása és alkalmazása együttes erőfeszítés eredménye, és a szabálykövetés attól függ, hogy a tagállamok megteszik-e a szükséges lépéseket az esetleges jogsértések elkerülése és haladéktalan orvoslása érdekében, többek között a független bíróságokkal rendelkező, hatékony nemzeti igazságszolgáltatási rendszer közreműködésével.

Az uniós jog érvényesítése nem egyszeri feladat, hanem folyamatos és tartós erőfeszítéseket igényel a Bizottság és a tagállamok részéről az uniós szabályok következetes és hatékony alkalmazásának biztosítása és az esetleges problémák megelőzése érdekében. Gyorsan változó nemzetközi környezetünk, a váratlanul jelentkező válságok és az új jogérvényesítési kihívások szükségessé teszik, hogy a Bizottság folyamatosan vizsgálja a közösen elfogadott szabályok végrehajtásának és alkalmazásának további javítására szolgáló módszereket. A Bizottság jelenleg felmérést végez arról, hogy a szervezeten belül és a tagállamokban rendelkezésre állnak-e a megfelelő jogérvényesítési eszközök az uniós jog gyakorlati működőképességének biztosításához¹⁰³. Ennek során különösen azt értékeli, hogy a panaszok kezelésének jelenlegi módja, az EU Pilot és a kötelezettségszegési eljárások továbbra is megfelelnek-e a célnak. Ennek az elemzésnek a keretében már mérlegeljük a jogérvényesítési tevékenység számos javítási módját.

Az idő előrehaladtával csökkent az új irányelvek száma, viszont egyre több **rendeletet** használunk jogalkotási eszközként. A Bizottság jól működő rendszerrel rendelkezik az irányelvek gyors és helyes átültetésének nyomon követésére és érvényesítésére. A rendeletek végrehajtása és érvényesítése ugyanilyen fontos – és bár a rendeletek közvetlen hatállyal bírnak, ez gyakran a nemzeti hatóságok tevékenységére épül. Egyes rendeletek szükségessé teszik a nemzeti jogszabályok módosítását, és sok esetben a nemzeti hivatalokra vagy szabályozó szervekre ruháznak olyan feladatokat, amelyek elengedhetetlenek a jogszabályok gyakorlatba való átültetéséhez. A Bizottság ezért fokozott erőfeszítéseket tesz majd arra, hogy szisztematikusabban és még inkább stratégiai módon kövesse nyomon és kikényszerítse a rendeletek végrehajtását és alkalmazását.

¹⁰³ A Bizottság közleménye: „A jogalkotás minőségének javítása: közös erővel a jobb jogszabályokért”, COM/2021/219 final.

A Bizottság nagy jelentőséget tulajdonít az **átláthatóságnak**, ami elősegíti a szélesebb nyilvánosság közös felelősségvállalását, valamint előmozdítja a tagállamok gyorsabb szabálykövetését. A Bizottság ezért fokozatosan bővítette a jogérvényesítési tevékenységeiről nyilvánosságra hozott információk körét. Az uniós jog alkalmazásának ellenőrzéséről szóló éves jelentés¹⁰⁴ felvázolja a főbb tendenciákat, részletesen bemutatja a tagállamokkal folytatott együttműködést, és elmagyarázza a kötelezettségszegési ügyekben hozott főbb határozatokat. A kötelezettségszegési ügyek nyilvánosan elérhető nyilvántartása¹⁰⁵ naprakész információkkal szolgál az egyes ügyekben megtett legutóbbi lépésekről. A Bizottság sajtóközleményeket tesz közzé a kötelezettségszegési ügyekben meghozott valamennyi határozatról, a legfontosabb döntésekről pedig kiegészítő információkkal is szolgál. A nyilvánosság és a civil társadalom azonban számos olyan területre mutatott rá, ahol nagyobb átláthatóságra van lehetőség, mint például a kötelezettségszegési eljárást megelőző (EU Pilot) eljárás, az ügyek áttekintése és a Bizottság jogérvényesítési intézkedéseire vonatkozó naprakész statisztikák. A Bizottság folyamatosan javítja és bővíti a rendszeresen és könnyen hozzáférhető módon nyilvánosságra hozott információk körét. A helyzetfelmérés során pontosabban meg fogjuk vizsgálni, hogy a tagállamokkal szoros együttműködésben mely további információkat kellene nyilvánosságra hozni, és milyen eszközök segítségével.

Végezetül a helyzetfelmérés azzal is foglalkozik majd, hogy miként lehetne javítani a Bizottság és a tagállamok közötti **együttműködést** az irányelvek gyors és helyes átültetésével kapcsolatban.

A Bizottság 2023-ban jelentést tesz a helyzetfelmérés eredményéről.

¹⁰⁴ https://ec.europa.eu/info/publications/annual-reports-monitoring-application-eu-law_hu

¹⁰⁵ https://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/infringement_decisions/?lang=code=en